

बृहन्मुंबई महानगरपालिका
सार्वजनिक आरोग्य खाते
किटक नाशक विभाग
किटक नियंत्रण अधिकारी जी / उत्तर

माहिती हस्तपुस्तिकेचा नमुना
माहिती अधिकार अधिनियम 2005 अन्वये

पत्ता :- किटक नियंत्रण अधिकारी जी / उत्तर विभाग
बृहन्मुंबई महानगरपालिका जी / उत्तर विभाग
कार्यालय, खो. क्रं.३२४, हरिश्चंद्र येलवे मार्ग,
दादर (प.), मुंबई-४०० ०२८.

1 प्रस्तावना**माहितीचा अधिकार अधिनियम 2005**

माहितीचा अधिकार अधिनियम 2005, या अधिनियमाची अंमलबजावणी करण्याच्या दृष्टीकोनातून बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या सार्वजनिक आरोग्य खात्याच्या किटकनाशक विभागाची सर्वकष माहिती नागरिकांना होण्यासाठी ही पुस्तिका तयार करण्यात आली.

उद्दिष्टे –

सर्व नागरिकांना पारदर्शकतेने संपूर्ण माहिती उपलब्ध व्हावी असा या पुस्तिकेचा हेतू आहे.

सर्व नागरिकांना माहितीचा अधिकार असेल.

या अधिनियमाखाली या पुस्तिकेमध्ये उपलब्ध नसलेली माहिती एखादया व्यक्तीस हवी असल्यास, इच्छुक व्यक्ती आवश्यक माहितीचा तपशिल इंग्रजी किंवा मराठी भाषेत संबंधित सहाय्यक सार्वजनिक माहिती अधिकारी किंवा सार्वजनिक माहिती अधिकारी ह्यांच्याकडे ठरवलेल्या शुल्कासह लेखी अर्ज सादर करू शकतात.

या पुस्तिकेत दिलेल्या माहितीमध्ये वेळोवेळी / आवश्यकतेनुसार भर घालण्यात येईल किंवा / आणि फेरबदल करण्यात येईल.

प्रस्तावना

माहितीचा अधिकार अधिनियम 2005

माहितीचा अधिकार अधिनियम 2005, या अधिनियमाची अंमलबजावणी करण्याच्या दृष्टीकोनातून बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या सार्वजनिक आरोग्य खात्याच्या किटकनाशक विभागाची सर्वकष माहिती नागरिकांना होण्यासाठी ही पुस्तिका तयार करण्यात आली.

उद्दिष्टे –

सर्व नागरिकांना पारदर्शकतेने संपूर्ण माहिती उपलब्ध व्हावी असा या पुस्तिकेचा हेतू आहे.

सर्व नागरिकांना माहितीचा अधिकार असेल.

या अधिनियमाखाली या पुस्तिकेमध्ये उपलब्ध नसलेली माहिती एखादया व्यक्तीस हवी असल्यास, इच्छुक व्यक्ती आवश्यक माहितीचा तपशिल इंग्रजी किंवा मराठी भाषेत संबंधित सहाय्यक सार्वजनिक माहिती अधिकारी किंवा सार्वजनिक माहिती अधिकारी ह्यांच्याकडे ठरवलेल्या शुल्कासह लेखी अर्ज सादर करू शकतात.

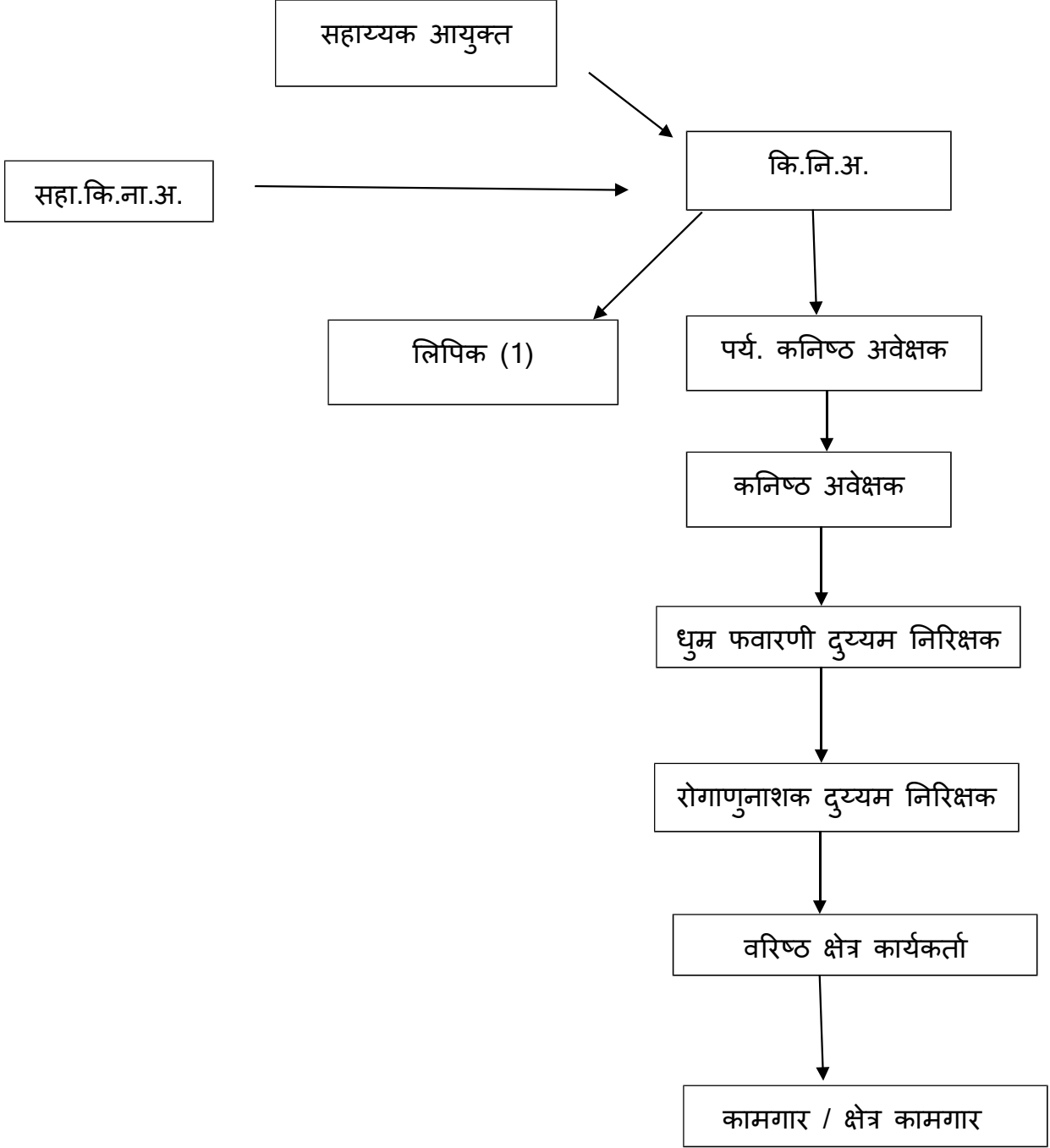
या पुस्तिकेत दिलेल्या माहितीमध्ये वेळोवेळी / आवश्यकतेनुसार भर घालण्यात येईल किंवा / आणि फेरबदल करण्यात येईल.

अनुक्रमणिका

प्रकरण	विषय	पृष्ठ क्र.
1	प्रस्तावना संस्था, संस्थेची कार्ये व कर्तव्ये	५-७
2	अधिकारी व कर्मचारी यांचे अधिकार आणि कर्तव्ये	८-१६
3	कार्यपूर्तीसाठी नियम, विनियम, सूचना पुस्तिका आणि अभिलेख	१७
4	धोरणाची आखणी किंवा त्याच्या अंमलबजावणी संबंधात जनतेच्या प्रतिनिधीचा सल्ला किंवा त्यांचे प्रतिनिधित्व करण्याबाबत विद्यमान व्यवस्थेचा तपशील	१८-२०
5	धारणाधीन किंवा नियंत्रणाधीन दस्तऐवजाच्या प्रकारांचे विवरणपत्र	२१
6	घटक म्हणून प्रस्थापित झालेली मंडळे, परिषदा, समित्या व इतर गट याबाबतचे विवरणपत्र	२२-२४
7	माहिती अधिका-यांची नावे, पदनामे व अन्य तपशील	२५
8	निर्णय घेण्याच्या प्रक्रीयेमध्ये अवलंबली जाणारी पध्दत	२६
9	अधिकारी व कर्मचा-यांची निर्देशिका	२७
10	नियमांतर्गत उपलब्ध असलेल्या भरपाई योजना कार्यप्रणालीसह प्रत्येक अधिकारी व कर्मचा-यांना मिळणारा मासिक मोबदला	२८
11	प्रत्येक अभिकर्तासाठी दिलेली अर्थसंकल्पीय तरतूद (सर्व योजना, प्रस्तावित खर्च आणि वितरण अहवाल यांचा तपशील)	२९
12	अर्थसहाय्य कार्यक्रमाच्या अंमलबजावणीची पध्दत	३०
13	संस्थेने दिलेल्या सवलती, परवाने किंवा प्राधिकार पत्रे प्राप्त करणा-यांचा तपशील	३१-४०
14	संस्थेने आपल्या कार्यपूर्तीसाठी आखून दिलेली प्रमाणपत्रे	४१
15	इलेक्ट्रॉनिक स्वरूपात उपलब्ध असलेली माहिती	४२
16	नागरिकांना माहिती मिळविण्यासाठी उपलब्ध सुविधांचा तपशील	४३
17	इतर उपयुक्त माहिती	४४-४६

पुस्तिका -१अधिकारी, कर्मचा-यांचे अधिकार व कर्तव्य
किटक नियंत्रण अधिकारी जी/उत्तर विभाग

१	जनमाहिती अधिका-याचे नाव	किटक नियंत्रण अधिकारी
२	पत्ता	बृहन्मुंबई महानगरपालिका जी / उत्तर विभाग कार्यालय, खो. क्रं. ३२४, हरिश्चंद्र येलवे मार्ग, दादर (प.), मुंबई-४०० ०२८.
३	मुख्य कार्यालय	किटकनाशक अधिकारी
४	सलग्न मुख्य खाते	सार्वजनिक आरोग्य खाते
५	कोणत्या कार्यालयात अहवाल करता?	सहाय्यक आयुक्त जी/ उत्तर विभाग
६	भौगोलिक कार्यक्षेत्र	जी / उत्तर विभाग हद्द पुर्व :- मध्य रेल्वे पश्चिम रेल्वे पश्चिम :- सागरी किनारा किर्ती कॉलेज ते माहिम खाडी दक्षिण :- कामगार क्रिडा केंद्र, काकासाहेब गाडगीळ मार्ग, सिध्दिविनायक मंदिर उत्तर :- माहिम कॉजवे, एल. बी एस. मार्ग ते माहारष्ट्र वजन काटा पर्यंत मुंबई शहराचा उत्तर मध्य मुंबई म्हणुन हा भाग ओळखला जातो.
७	ध्येय व दृष्टीकोन	किटकजन्य आजाराचे प्रमाण कमीत कमी ठेवणे.
८	उद्दिष्टे	डास, मक्षिका व मुषक इ. नियंत्रण
९	कार्य	जी/ उत्तर विभागातील किटक नियंत्रण
१०	देण्यात येणा-या मुख्य सेवा	डास अळीनाशक, डास व मुषक नियंत्रण
११	स्थावर मालमतेचा तपशिल	निरंक
१२	संस्थेच्या कामाच्या स्वरूपाचा तक्ता	स्वतंत्र तक्ता जोडलेला आहे.
१३	संपर्क क्रमांक व कार्यालयीन वेळ	दुरध्वनी नं. ०२२ २४३९७८०० विस्तारीत नं. ८८७,९९८ कार्यालयीन वेळ :- सकाळी ७.०० ते दुपारी २.००, खंडीत कर्तव्ये (ब्रेकड्युटी) दु. ३.०० ते सं. ५.३०, दुस-या व चौथ्या शनिवारी भेटण्याची वेळ :- दु. ३.०० ते सं. ५.३०, (सोमवार ते शनिवार दुस-या व चौथ्या शनिवारी वगळून)
१४	साप्ताहिक सुट्टी	रविवार व सार्वजनिक सुट्टी

विभाग स्तर

अन. क्रं.	पदनाम	आस्था. अनुसुचीवरील एकूण पदे	आस्था. अनुसुचीवरील कार्यरत पदे	रिक्त पदे
१	किटक नियंत्रण अधिकारी	१	१	-
२	लिपिक	१	१	-
३	पर्य. कनिष्ठ अवेक्षक	१	-	१
४	कनिष्ठ अवेक्षक	१०	९	१
५	मुषक कनिष्ठ अवेक्षक	१	-	१
६	धुम्र फवारणी दुय्यम निरीक्षक	२	०	२
७	रोगाणुनाशक दुय्यम निरीक्षक	६	४	२
८	मुकादम	२	-	२
९	वरिष्ठ क्षेत्र कार्यकर्ता	४	२	२
१०	कामगार / क्षेत्र कामगार	९९	७९	२०

बृहन्मुंबई महानगरपालिका
सार्वजनिक आरोग्य खाते
किटकनाशक विभाग

1) **प्रस्तावना:-**

सार्वजनिक आरोग्य खात्याचा किटकनाशक विभाग हा पुर्वीच्या मुंबई महानगरपालिकेच्या अस्तित्वात असलेल्या मलेरीया खात्यापासून डॉ.सी.ए.बेंटले यांच्या शिफारशीनुसार स्थापन झालेला आहे. डॉ.सी.ए.बेंटले यांनी त्यांचे सैन्यातील पूर्वाधिकारी कॅप्टन एफ.व्ही.मॅकी, आय.एम.एम. (1908) आणि कॅप्टन ए.जी.मॅकेंझीक, आय.एम.एस (1909) आणि इतर यांच्याकडून पुढे हिवताप तपासाचे काम चालू ठेवले होते.

मुंबईमधील हिवताप समस्येमुळे निर्माण झालेले व सध्याची सुध्दा तीच गरज असलेल्या या खात्याचे हिवताप निर्मुलन हेच मुख्य उद्दिष्ट आहे. सध्या हे खाते विविध प्रकारची कामे करित असले तरीही मुळ हिवताप नियंत्रणाच्या कामाला सतत प्राधान्य देण्यात येते.

2) **कार्यपध्दती:-**

हिवताप वाहक डास नियंत्रणाचे काम थेट राज्य शासनातर्फे केले जाते व उपद्रवी डासांचे नियंत्रण हे स्थानिक स्वराज्य संस्थेचे अनिवार्य कर्तव्य आहे. परंतु मुंबईमध्ये दोन्ही समस्यांचे नियंत्रण बृहन्मुंबई महानगरपालिकेद्वारा करण्यात येते.

अग्रक्रमाने किटकनाशक शाखेची विविध कार्ये खालील प्रमाणे.

1) **डास नियंत्रण-**

- अ) हिवताप वाहक डास नियंत्रण
- ब) डेंगु रक्तस्राव ताप वाहक डास नियंत्रण
- क) उपद्रवी डास नियंत्रण (हत्तीरोग वाहक)

2) **मक्षिका नियंत्रण**

3) **मुषक नियंत्रण**

अ) **हिवताप वाहक डास नियंत्रण :-**

हिवताप हा जनमानसात पसरणारा आजार असून तो प्लास्मोडीयम जातीच्या जंतुमुळे होतो व बाधित एनॉफिलिस मादिच्या चावल्यामुळे पसरतो.

मेजर जनरल कॉवेल यांनी त्यांच्या "मलेरीया इन मुंबई 1928" अहवालात केलेले विधान, मुंबईमधील क्षेत्रिय, लोकसंख्या, जीवनशैली, राहणीमान, विकास व जलद नागरीकरण ई. मध्ये मोठया प्रमाणामध्ये बदल होऊन सुध्दा आजही खरे ठरते.

मुंबईमध्ये नैसर्गिक हिवताप नाही, त्याचे मुख्य कारण म्हणजे मुंबईमध्ये नैसर्गिक प्रवाहाचा असलेला अभाव. मुंबई बेटावर फक्त एनॉफिलीस स्टीफेन्सी जातीच्या डासांपासून हिवताप पसरविला जातो व त्याची उत्पत्तीस्थाने केवळ मनुष्यनिर्मित आहेत. एनॉफिलिस हा भारतामधील असा एक डास आहे, जो मोठया शहरातील जीवनमानानुसार डासोत्पत्तीस्थाने स्वीकारतो. इतर एनॉफिलिस वाहक डासांना आवश्यक अशी डासोत्पत्तीस्थाने शहरी विभागात उपलब्ध होऊ शकत नाहीत. भारतामध्ये एनॉफिलिस स्टीफेन्सीची उत्पत्ती विहीरीमध्ये व पाण्याच्या टाक्यांमध्ये उत्तमरीत्या होते व जोपर्यंत ही व इतर अशा प्रकारची डासोत्पत्तीस्थाने डास प्रतिबंधक होत नाहीत, तोपर्यंत हा डास शहरांमध्ये झपाट्याने वाढतच राहिल.

वरील बाबींच्या आधारावर व ऍनॉफिलिस स्टीफेन्सी या डासाला पुनरावर्तित केलेले स्वच्छ पाणी आवश्यक असते, हे विचारात घेऊन वाहक डास नियंत्रण आराखडा खालील प्रमाणे.

- 1) डास उत्पत्तीस्थाने कमी करणे.
- 2) अभियांत्रिकी पध्दती (मोठ्या व छोट्या स्वरूपाची कामे करून संभाव्य डास उत्पत्तीस्थाने पूर्णपणे कमी करणे)
- 3) जीवशास्त्रीय पध्दती – प्राणी शास्त्रीय व वनस्पतीशास्त्रीय
- 4) किटकनाशक पध्दती
- 5) कायदेशीर कारवाई

समाजाचा सहभाग हा कोणत्याही सार्वजनिक आरोग्य कार्यक्रमाचा अविभाज्य घटक आहे. मुंबईसारख्या महानगरामध्ये विशेषतः हिवतापाचा विचार करता प्रशासन फक्त सार्वजनिक शिक्षण देऊन समाजाच्या सहभागावर अवलंबून राहू शकत नाही. वाहक डासांच्या जीवशास्त्रातील वस्तुस्थिती पहाता, समाजाचा अनिवार्य सहभाग हा कायदेशीरपध्दती अवलंबून संपादन करण्यात आला आहे. वाहक डास नियंत्रणाकरीता कायदेशीर बाबींचा अवलंब करणारे त्यावेळचे मुंबई राज्य हे पहिले प्रशासन होते.

(१)

विभाग :- जी / उत्तर

परिसर :- ९.०७ स्क्वेअर कि.मि.

हद्द

पुर्व :- मध्य रेल्वे पश्चिम रेल्वे

पश्चिम :- सागरी किनारा किर्ती कॉलेज ते माहिम खाडी

दक्षिण :- कामगार क्रिडा केंद्र, काकासाहेब गाडगीळ मार्ग, सिध्दिविनायक मंदिर

उत्तर :- माहिम कॉजवे, एल. बी एस. मार्ग ते माहारष्ट्र वजन काटा पर्यंत

विभाग	कार्यक्षेत्र नं.	कार्यक्षेत्र प्रमाणे हद्द
जी / उत्तर	१	पुर्व :- गोखले रोड (द.) ते गोखले रोड (उ.) पश्चिम :- अरबी सागरी किनारा, वीर सावरकर मार्ग उत्तर :- रानडे रोड ते हिन्दु स्मशान भूमी दक्षिण :- काकासाहेब गाडगीळ मार्ग
	२	पुर्व :- एस. के. बोले रोड, गोखले रोड, पश्चिम :- आर. सी. जावळे मार्ग ते बी एस. रोड. उत्तर :- दक्षिण :- काकासाहेब गाडगीळ मार्ग ते एस. बी. रोड
	३	पुर्व :- आर. सी. जावळे मार्ग ते एस. के. बोले रोड पश्चिम :- गोखले रोड ते एन. सी. केळकर मार्ग उत्तर :- सेना भवन दक्षिण :- प. दादर रेल्वे स्थानक व प. माटुंगा रेल्वे स्थानक
	४	पुर्व :- एन. सी. केळकर मार्ग ते एल. जे. रोड पश्चिम :- एल. जे. रोड ते टी. एच. कटारीया मार्ग उत्तर :- टी. एच. कटारीया मार्ग ते एस. बी. मार्ग दक्षिण :- एस. बी. मार्ग ते एन. सी. केळकर मार्ग

५	<p>पुर्व :- डी. एल. वैद्य रोड, सेना भवन ते दादासाहेब</p> <p>पश्चिम :- शिवाजी पार्क रोड नं. ३ ते डॉ. एम. जी राऊत मार्ग</p> <p>उत्तर :- केळूसकर मार्ग, एल. जे. मार्ग वीर सावरकर मार्ग</p> <p>दक्षिण :- डॉ.एम. बी. राऊत रोड, पी नाईक रोड, गोपी टाँक रोड</p> <p>दिलीप गुप्ते रोड</p>
६	<p>पुर्व :- व्ही. एस. रोड</p> <p>पश्चिम :- एल. जे. रोड</p> <p>उत्तर :- माहिम कॉजवे</p> <p>दक्षिण :- टी. एच. कटारीया मार्ग</p>
७	<p>पुर्व :- एल. जे. रोड ते टी. एच. कटारीया मार्ग</p> <p>पश्चिम :- एम. एम. सी. रोड ते एल. जे. रोड</p> <p>उत्तर :- एस. बी. मार्ग ते एम. एम. सी. रोड</p> <p>दक्षिण :- टी. एच. कटारीया मार्ग ते एस. बी. मार्ग</p>
८	<p>पुर्व :- टी. एच. कटारीया मार्ग ते ९० फ़िट रोड वेस्टन रेल्वे</p> <p>लार्डन ते एल. जे. रोड ते</p> <p>पश्चिम :- रेती बंदर कोळी वाडा</p> <p>उत्तर :- माहिम कॉजवे</p> <p>दक्षिण :- एम. एम. सी. रोड</p>
९	<p>पुर्व :- सायन रेल्वे स्थानक</p> <p>पश्चिम :- राजीव गांधी नगर</p> <p>उत्तर :- माहिम खाडी</p> <p>दक्षिण :- धारावी मेन रोड</p>
१०	<p>पुर्व :- भगत सिंग नगर</p> <p>पश्चिम :- शेट वाडी स्लम क्रोस रोड</p> <p>उत्तर :- नेटावाला कंपाऊड ९० फ़िट रोड</p> <p>दक्षिण :- टाटा पावर ते ६० फ़िट रोड</p>
११	<p>पुर्व :- सायन रेल्वे स्थानक, लक्ष्मी बाग</p> <p>पश्चिम :- धारावी कोळी वाड</p> <p>उत्तर :- सायन बांद्रा रोड</p> <p>दक्षिण :- संत ककय्या मार्ग</p>

ब) रक्तस्त्रावी डेंगु वाहक डास नियंत्रण :-

मुंबईमध्ये तीन प्रकारचे एडीस डास (एडिस इजिप्ती, एडिस अल्बोपिक्टस व एडिस व्हिट्टस) आढळतात. या पैकी एडिस इजिप्ती डेंगुचा प्रसार करण्यामध्ये वाहक म्हणून मुख्य भाग घेतात. (रक्तस्त्रावी डेंगु तापाच्या विषाणूंचा प्रसार बाधित रूग्णाकडून निरोगी व्यक्तीला होतो) या डासांच्या सवयी व मुळ स्थाने अशी आहेत की, फक्त त्यांची तात्पुरती उत्पत्ती स्थाने नष्ट करून व मर्यादीत धुम्रफवारणी करूनसुद्धा पावसाळ्यात अथवा ठराविक ठिकाणच्या रोग उद्रेकाला आळा बसू शकतो.

जी / उत्तर विभागातील झोपडपट्टी

झोपडपट्ट्यामध्ये डॅंग्यु रोगावर नियंत्रणासाठी एडिस सर्वे कार्यक्रम.	
क. अवेक्षक विभाग	झोपडपट्टीचे नाव
1	कवळी वाडी, रायचंद वाडी १ व २, जोगेश्वरी वाडी, गुलमोहर वाडी, वज्रेश्वरी वाडी, मयेकर वाडी, चंद्रकांत वाडी, दुलम वाडी, डी. डी. ठाकूर वाडी, कलकत्तावाला चाळ, हेदकर वाडी,
२	उपेंद्र नगर, कपरादेवी झोपडपट्टी, केसरी चाळ, दुध वाला चाळ, ढोलकवाला चाळ, अबु गेनी चाळ, पद्य वाडी, चोधरी वाडी,
3	दळवी वाडी, चेतन हनुमान, शिवशक्ती, कमला रामन नगर, पाटील वाडी, विठ्ठल वाडी, बोकड वाडी, कवळी वाडी.
4	राऊत वाडी, मिरीडावाडी, जे. के. सांवत रोड ते बी. जी. रोड, सेनकर वाडी, एस. बी. रोड, माटुंगा रोड स्टेशन, मिरीडावाडीते कासर वाडी, पी. टी. रोड, चीनी चाल, मयेंक वाडी, टॅकल वाडी, जोशीवाडी, पाटिल वाडी, मनभव चाळ.
5	पेंडनेकर वाडी, केणी वाडी, कोवळी वाडी, राव वाडी, जय हिन्द चाळ, बी. एम. सी. चाळ, जागीर बाग,
6	फर्नांडीस चाळ, पार्वती वाडी, पारकर वाडी, रहिमाबाई बाग, कापड बाजार, लोहार चाळ, गाय वाडी, बालमीया लेन, किल्ला कंपाऊड, दर्गा स्ट्रीट, वांजी वाडी.
7	गिरगावकर वाडी, मूळे वाडी, नारीयल वाडी, जरीवाला चाळ, राऊत वाडी.
8	एस. व्ही. पी. नगर, गणेश नगर, आझाद नगर, मिलींद नगर, नित्यानंद नगर, माटुंगा लेबर कॅम्प, कमला नगर, नथु शेट वाडी, शाहू नगर, संजय नगर, कामगार चाळ, रेती बंदर, नया नगर, जनता सेवक संघ.
9	नाईक नगर, प्रम नगर, शास्त्री नगर, राजीव गांधी नगर, काळा किल्ला, सगम नगर, पारसी चाळ, कोळी वाडा, राजाभाई कंपाऊड, कल्याण वाडी, हयात कंपाऊड, नारंग कंपाऊड, व्हि. के. वाडी,
10	शेट वाडी, मदिना नगर, बदनाम बस्ती, कुंचीकुर्वे नगर, इंदिरा नगर, नवाब नगर, आन्ना नगर, मुसलीम नगर, कुंभार वाडा, वालकर चाळ, लालगंगाधर चाळ, जीवन ज्योती रहिवासी संघ,
11	संगम गल्ली, वाघरी वाडा, मुसलीम नगर, लक्ष्मी बाग, केळा वखार, सोशल नगर, साई बाबा नगर, शिवनेरी रहिवासी संघ, गणेश नगर, गोपीनाथ कॉलनी, इंदिरा कुरेशी नगर, शास्त्री नगर, ढोर वाडा, एम. पी. नगर, बालाजी नगर, शिवशक्ति नगर, बसवेश्वर नगर.

क) उपद्रवी डास नियंत्रण (हत्ती रोग वाहक) :-

उपद्रव देणाऱ्या डासांमध्ये क्युलेक्स क्वीनक्यूफॅसिएंटस जातीचा मुख्य डास आहे, जो हत्तीरोगाचा सुध्दा वाहक आहे. ह्या डासाची उत्पत्ती प्रदुषित पाण्यामध्ये होते. उघडी गटारे, नाले, सेप्टिक टँक, सखल जागा, गवाताचे भूखंड, सार्वजनिक संडासच्या टाक्या, पावसाळी पाणी जाण्यासाठी बांधलेल्या गटाराच्या प्रवेश जाळ्या इत्यादी. या डासांचे नियंत्रण हे जवळ जवळ हिवताप वाहक डासांसारखेच आहे. फक्त डासोत्पत्तीस्थाने व त्यांचे आकार यामध्ये फरक आहे.

कि. नि. अ. जी / उत्तर चा साप्ताहिक हिवताप निर्मुलन अळीनाशक कार्यक्रम						
सेक्शन क्र.	सोमवार	मंगळवार	बुधवार	गुरुवार	शुक्रवार	शनिवार
१	एफ. पी. न. ९९३ ते कृपासिद्धि, शिल्पा कुंज ते बी. एम.	मेहेर हॉल ते रामकृष्णा, फ्रांसीस हेवन ते अवर लेडी, अल्फा	श्रीमाया ते सर्वमंगल, उषा सोसायटी	एम. टी. एन. एल. ते कुबल निवास, कृष्ण कृपा ते सत्य	इंदु भवन ते मेहेर पाटील मेशंन ते परिसर लक्ष्मी	पार्क आप. ते सागर शिल्पा, मालिक कृपा सागर ते प्लॉट

	कोळीवाडा, गोपाळ मॅशन ते सिल्वर अपार्टमेंट, अंकर सोसायटी ते कंधरीया ट्रस्ट, विश्वकृटीर ते कामनो सोसायटी, सिध्दिवीनायक मंदिर ते चिनाच भट्ट चाळ. नुनास हाऊस ते डी. डी. ठाकुर वाडी.	ते खामदर पार्क, प्राशांत ते दया निवास, कॉलेज वाडी ते बी. एस. एन. एल. स्टाफ, मयुर बिल्डींग ते मनाली, श्री. साईप्रभादेवी ते ठाकुर वाडी,	सुलभसौचाय, आदि हाऊस ते कश्मिरीया, प्रफुल्ल पाटकर, अंमर हिंद ते मयुर बिल्डींग, स्विता ए, बी ते सुजाता निवास, दादर तेजस	कुंज, मदर सोसायटी ते समर्थ सोसायटी, आर्दश बिल्डींग ते आशिर्वाद बिल्डींग	टेरेस ते सरस्वती निवास, पांडुरंग निवास, भक्ती बिल्डींग, साधना बिल्डींग, काल पार्क सोसायटी, सरोज सदन, अकलेश्वर सदन ते अंनथोनी डिसिल्वा हास्कूल	नं. ११५१, विद्याधर हॉल ते दादा प्रसाद, सूर्यवंशी हॉल ते चैत्य भुमी, रायगड सोसायटी ते किर्ती कलेज, गोपाळ भवन ते मिरिंडा सोसायटी, धुरु सोसायटी ते शांती सदन
२	उपेंद्र नगर ते दादर पंपीग ते मनपा गॉरेज ते फुल मार्केट ते कामगार क्रिडा भवन ते आंबेडकर नगर ते कापरादेवी झोपडपट्टि	काकासाहेब गाडगीळ ते हनुमान नगर, केसरी चाळ ते डोलक वाला चाळ, शिवशक्ती इमारत ते पी.एस. के. बांधकाम, कैलास इमारत ते मसजीद गल्ली, वागेश्वरी वाडा ते शारदा आश्रम शाळा, मदानी इस्टेट ते अल्ट्रा इमारत, म्हात्रेपेन कपाऊड	नाताळवाला चाळ ते रॉयल टाक्स, मयुर इमारत ते वृचर बांधकाम, देसाई हॉस्पिटल ते कालीकादास दर्शन ते नवनीत ते शारदा इमारत, पोलीस वसाहत	जय गोपाल कारखाना ते हैदवलकर वाडी, चीतळे पथ, रत्न अपा. यशोधन हॉस्पिटल, सर्वेदय ते अशोक वाडी, सहकर सोस.	अथ कुंभ सोस. ते मनपा शाळा, वर्तक हॉल पोर्तुगी चर्च, एस के बोले रोड.	राधा निवास ते नजरत हाऊस, प्रियदर्शनी ६७ए ते कोहिनुर ऑप कार्यालय, विजय नगर ते दादर कपाऊड, कबुतर खाना ते जैन मंदिर ते बाटलीवाल चाळ ते तैडूलकर इमारत ते देवारे हाऊस
३	रेल्वे कॉलनी ते दळवी नगर, डॉ. जावळे मार्ग ते एन. सी. केळकर मार्ग ते डिसिल्वा मार्ग ते सेनापती बापट मार्ग ते रानाडे रोड ते नक्षत्र मॉल	रेल्वे दादर माटुंगा. एन. सी. केळकर मार्ग, प्लाझा छबिलदास मार्ग रानडे रोड ते सेनापती बापट मार्ग	एस. के. बोले मार्ग, गोखले नॉर्थ मार्ग, ज्ञानमंदिर मार्ग, जैन हेल्थ सेंटर डिसिल्वा स्कुल	आर.के. वैद्य रोड, एन. सी. केळकर मार्ग, आर.के. वैद्य, रानडे रोड ते पी. एल. काळे मार्ग गोखले रोड ते रानडे रोड	एन. सी. केळकर मार्ग, रानडे रोड, एन. सी. केळकर मार्ग, पाटील वाडी एन. सी. केळकर मार्ग ते कामदेव इमारत	गणेश पेठ लेन, राम मारुती रोड, एन. सी. केळकर मार्ग, डी. एल. वैद्य रोड ते रानडे रोड
४	राऊत वाडी, जे. के. सांवत मार्ग, बाळगोवींदास मार्ग, मिरिंडा वाडी, ख्रिशन वाडी, प्लाझा सिनेमा मनपा जी/ उत्तर कार्यालय	शंकर वाडी, पतरा शेड, सेनापती बापट मार्ग ते माटुंगा रोड रेल्वे स्थानक ते देवकी वाडी, रुपारेल कॉलेज, डेव्हीड ससून शाळा	मिरांडावाडी ते कासारवाडी, पद्माबाई ठक्कर रोड, जे. के. सांवत मार्ग.	सखाराम किर मार्ग ते बाळगोविंदास मार्ग, टायकल वाडी ते भगत गल्ली	कोहिनुर मिल ते किणी चाळ, पद्माबाई ठक्कर रोड, लेडी जमशेदजी रोड ते टी. एच. कटारीया मार्ग	मयंक वाडी, टायकलवाडी, पाटील वाडी, टी. एच. कटारीया मार्ग, लेडी जमशेदजी रोड, भगत गल्ली, मनभाऊ चाळ
५	शिव सेना भवन शिवाजी पार्क, फडके प्रयोग शाळा, बँक ऑफ महाराष्ट्र, डि. एल. वैद्य रोड, दादासाहेब रेगे मार्ग, गोखले रोड, देशपांडे रोड	जीप्सि हॉटेल, बालमोहन शाळा, ज्ञानेश्वर मंदिर, एम. बी. राऊत रोड, केळूसकर रोड ते दादासाहेब रेगे मार्ग	पेट्रोल पंप शिवाजी पार्क आस्वाद हॉटेल, हरी निवास, नाना नानी पार्क, बालमोहन नर्सरी, लेडी जमशेदजी रोड, एम. बी. राऊत,	शिवाजी पार्क ते महापौर निवास ते रतन प्रिया इमारत, केळूसकर रोड, स्वा. वीर सावरकर रोड, एम. बी. राऊत	शिवाजी पार्क मैदान ते तूळसकर गॅरेज, राजा राणी चौक पाटील वाडी, केळूसकर रोड, एम. बी. राऊत, पां. नाईक मार्ग, लेडी जमशेदजी	कॉर्नर चेंबर्स, पाटील आप. केणी वाडी, कटारीया सोसायटी, अल्ट्रा सोसायटी, गोपी टॉक रोड, दिलीप गुप्ते रोड, स्वा. वीर सावरकर रोड,

			केळूसकर रोड		रोड,	पां. नाईक मार्ग
६	लेडी जमशेदजी रोड, शोभा हॉटेल ते व्हिक्टोरिया शाळा, शितलादेवी मंदिर रोड, बोटावाल इमारत, दिलीप गुप्ते रोड, गजानन सोसायटी ते माहिम प्रसुती गृह, टी. एच. कटारीया मार्ग, माहिम पोस्ट कार्यालय, प्रकाश कोटनीस मार्ग, बी. एस. एन. एल. वसाहत.	स्वा. वीर सावरकर रोड, हिंदुजा रुग्णालय, धोतै उद्यान, स्वा. वीर सावरकर रोड, भारत पेट्रोल पंप, प्रकाश कोटनीस मार्ग, विद्यालक्ष्मी इमारत, दिलीप गुप्ते रोड, आर. बी. आय. वसाहत, टी. एच. कटारीया मार्ग, मनोकामना	लेडी जमशेदजी रोड, शितलादेवी मंदिर रोड, भारत पेट्रोल पंप, कापड बाजार, ग्रीनलॉड इमारत, न्यु क्विन लॉड सोसा., युनीटि बंधकाम, पाकीजा बेकरी, शितलादेवी मंदिर रोड ते रोजब्लाझम ते वाडीया संस्था रुग्णालय	लेडी जमशेदजी रोड, वांझे वाडी, ईदयु मंझिल, कापड बाजार, हॉटेल सौदी ते गाय वाडी, कापड बाजार, ते गोपाळ भवन	लेडी जमशेदजी रोड ते मिड्लॉड हॉटेल ते आर. सी. माहीम शाळा, बालमिर्या लेन, खांडवाणी ते ५ स्पाईस हॉटेल, स्वा. वीर सावरकर रोड.	माहिम पोलिस ठाणे ते पोलिस वसाहत, अल हुसेन सोसा. ते मोठा दर्गा, स्वा. वीर सावरकर रोड, अफझल मिठाईवाल ते वाहतुक चौकी
७	निवेदन सोस. ते भिका निवास, दामाजी पेट्रोल पंप ते गुटाघर झवेरी रुग्णालय ते श्रीकृष्ण निवास ते लक्ष्मीरतन कंपाऊड ते बी.एस. एन. एल. सी. वींग, राऊत वाडी चाळ ते ओम गॉलकसी काकड इंदु ते ओम स्लिव इमारत, हाऊस, हाऊस, सदन	कर्नाटक संस्था ते कर्नाटक सोसा. शांति सोसा. डी. ते ई वसाहत मिना हाउस ते अनिता विहार, ते बांबे टेलीफोन कॉलनी ते बी. टी. एफ. ते व्ही. टी. सी.ए. ते माधवि सोस. ते बातंग ते पलानी न्यु इरा मिल, सतें घाडगे उद्यान ते अमरदीप सोसा.	भारत पेट्रोल पंप, मेन मेशन, शेहरा इमारत, केसरी टुरिस्ट, कमल निवास, पवन इमारत ते रोज इमारत, मुच्यल कॉलनी, बेडेकर भवन ते आनंद इमारत ते जिवन सोस.	हिमालया स्टाइस ते पेट्रोल पंप ते विता जनता ते मेशन गिरगावकर वाडी, मेहता पार्क ते इंडियन हाउस, मोरीव्हीला ते माहिम स्टेशन ते व्हीक्टोरिया विकास.	उत्पाल पार्क उद्योग रंग उद्योग ते येश प्रभात अनेक्स ते शभम बंगला शिहला मेशन ते निलम सोसायटी परम मेशन ते लीली रसे इमारत डिगनीटी सोसायटी ते न्यु उद्योग मंदिर कास लेन सोसायटी ते मुळेवाडी हिरो हौडा ते फातिमा हाऊस देवदर्शन सोसायटी ते परिरा अनेक्स जॉनस्नस ते ए एम डी सोसायटी	मेघ मल्हार सोसायटी ते खान इस्टेट एफ विंग गार्डन पार्क ते मेस्त्री निवास, विश्राम इमारत ते माहिम मेशन, बी- विभाग ते ए-विभाग ते व्हिक्टोरिया हाऊस ते सेंट अँन्थोनी हाऊस जेसोफ फातीमा इमारत, कुपेश महल ते राजेंद्र हॉटेल, गणेश भवन ते सर्मथ सदन युनीक हाऊस ते स्विट होम, हर्ष- महेश भवन ते निर्वन बेटानी इमारत ते श्रीसाईश्रध्दा सोसायटी
८	पश्चिम रेल्वे वसाहत ते एस. व्हि. पी. नगर, मध्य रेल्वे वसाहत, गणेश नगर, हनुमान नगर ते न्यु गणेश नगर संजय गांधी नगर ते आझाद	मिलिंद नगर ते नित्यानंदन नगर ते प्रथमेश सोसायटी ते १९५८ इमारत ते १९६० ते १९६३ इमारत, आनंद सोसायटी ते डॉ. आंबेडकर नगर रतनमहल टॉवर	पंशील नगर, एफ विभाग चाळ, आर पी नगर, जस्मीन रोड, एव्हरशॉर्डन टॉवर, कमला नगर, आझाद नगर ते डायमंड नगर	एम. एम. सी. रोड ते एम. एम. सी. क्रॉस रोड कबरस्थान ते राम कुंजवाणि रोड, एल. जे. क्रॉस रोड ते कलानी	नवजीवन सोसायटी, एस. बी. रोड ते मोरी रोड माहिम चर्च ते माहीम बेस्ट आगार ते एल. जे. रोड स्लम ते सागर दर्शन	नया नगर ते रहेजा रुग्णालय मार्ग ते प्रकाश नगर ते माहिम पोलिस वसाहत ते माहिम मच्छिर वसाहत ते रामगड स्लम ते विवेकानंद

	नगर ते ए, बी, सी, डी, विभाग	ते गितांजली नगर, आनंद नगर ते वाल्मीकी नगर	माहिम भगर डेपो	हायस्कूल, सोनावाला अर्गॅरी रोड ते एल. जे. रोड	इंदिरा नगर ते जनता सेवक रहिवासी संघ ते शिवराम मास्टर वाडी	उद्यान ते सानिध्य स्लम ते माहिम रैती बंदर ते एल. जे. रोड
९	सायन रेल्वे स्थानक ते नाईक नगर ते प्रम नगर ते पी. जी. पी. वसाहत बेस्ट डेपो ते आर. जी. नगर	बेस्ट वसाहत ते टी-जंशन ते माहिम लेवल सिग्नल ते तेवर नगर	अबुबकर चाळ ते धारावी मेन रोड ते आगर वाडी ते क्रॉस रोड ते नागरी सोसायटी ते रमेशवाडी	सकिराबाई चाळ ते गाडगेबाबा मार्ग ते गणेश विद्यामंदिर ते आगाशीवाडी ते क्रॉस रोड ते सत्यम शिवम बिल्डींग	स्विमींग पूल कोळीवाडा ते राजाबाई कंपाऊड, नवरंग कंपाऊड, धारावी मेन रोड	मनपा कामगार वसाहत ते पंपीग कामराज नगर ते सायन बांद्रा लिंक रोड
१०	शेटवाडी ते मुरुगन चाळ ६० फिट रोड ते बदनाम बस्ती मनपा मैदान ते अबुदय बंक ते एल बी एस बांधकाम एस. के. रोड ते मोठा नाला	नेत्रवाला कंपाऊड ते मुसलीम नगर स्लम ते निता बांधकाम न्यु भारत, जनता सोसायटी इंदिरा नगर स्लम	कामराज हायस्कूल ९० फिट रोड ते कुंचिकुर्वे नगर स्लम शांती बांधकाम, भारतीय बांधकाम, सदाबहार बांधकाम, गौसिया मस्जिद, निलकम सोसायटी	मनपा दवाखाना, ९० फुट रोड, राजीव गांधी नगर ते कभारवाडा १ ते ५, भया चाळ, लोकमान्य चाळ, ६० फुट रोड एम. सी. बी. बेस्ट विद्युत प्रवाह टाटा विद्युत प्रवाह, मनपा शाळा शालीमार कारखाना	रायबाग बांधकाम ते मस्जिद रेल्वे कंपाऊड स्लम ते ट्रांझिट कॉम्प वेलकरवाडी चाळा कबरस्थान गणेश चाळ	पोलीस स्टेशन ९० फुट रोड ते ट्रांझिट कॉम्प ते विभग नं १ ते १० धोबी जिवनज्योत संघ, विजय नगर, ट्रांझिट कॉम्प परिसर
११	साहिल हॉटेल संगम गल्ली, सलमान हॉटेल, ९० फुट रोड, लक्ष्मीबाग, काळा किल्ला	संकल्पना इमारत, सायन बांद्रा लिंक रोड, गाबीया नगर ते शस्त्री नगर ते कल्पतरु बांधकाम	कल्पतरु बांधकाम ते शिवसेना शाखा धारावी मेन रोड, मुकंद नगर, डांबेर कंपाऊड, सायन बांद्रा लिंक रोड	गोपीनाथ वसाहत, ते ९० फुट रोड, शस्त्री नगर ते ढोरवाडा ते म. गांधी नगर ते ९० फुट रोड	सलमान हॉटेल, ९० फुट रोड, साई बाबा नगर सोशल नगर, म. गांधी नगर रोड, शिवनेरी रहीवासी संघ	वलभ सोसायटी ९० फुट रोड, साळवी हॉटेल, सुभाष नगर ते गोडगे मार्ग

ड) मक्षिका नियंत्रण :-

मनुष्याशी फार जवळ असणाऱ्या किटकांपैकी, माशी हा वर्षभर मुबलक प्रमाणात आढळणारा एक किटक आहे. माशी असणे हे अनारोग्याचे द्योतक आहे व त्यांची संख्या ही, अनारोग्य किती प्रमाणात आहे हे दर्शविते.

मुंबईत आढळणाऱ्या मस्का डोमॅस्टीका माशिला घरगुती माशी म्हणून ओळखली जाते. तीची उत्पत्तीस्थाने जसे घोड्याचे शेण, कचरा, सडणारे खाद्य व भाज्या इत्यादी अशी आहेत. राहण्याची घरे, खाद्यगृहे, रुग्णालये, गुरांचे गोठे, प्राणीवधगृहे, कचरापेट्या, बाजार इत्यादी ठिकाणी माशा विपुल प्रमाणात असतात. माशीचा उत्पत्ती कालावधी पर्यावरणातील परिस्थिती व उत्पत्ती स्थाने या प्रमाणे बदलत असतो.

माशी टायफाईड, डाय-हीया, डिसेंट्री, कॉलरा, ग्रॅस्ट्रोइंट्रायटीस, डोळे येणे (कंजक्टीव्हायटीस) इ. रोग पसरविते. विविध प्रकारच्या किटकनाशकांच्या निरनिराळ्या फवारण्या करून माशांचे नियंत्रण करणे शक्य होऊ शकते. परंतु, सातत्यपूर्ण नियंत्रण फक्त उत्पत्ती स्थानांचा नायनाट करून व एकंदर पर्यावरणामधील स्वच्छतेमध्ये सुधारणा करून मिळवता येईल.

साप्ताहिक मक्षिका नियंत्रण कार्यक्रम कि. नि. अ. जी / उत्तर

वार	परिसर ग्रुप नं. १	परिसर ग्रुप नं. २
सोमवार	नाना पाटील मंदिर, वीर सावरकर मंडई, एस. बी. रोड, डीसिल्वा गल्ली, कोहोनुर मिल	मध्य व पश्चिम रेल्वे वसाहत, मेघवाडी टि. एच. कटारिया मार्ग, आनंद नगर, एम. एल. कॉम्प, समता नगर, एकता नगर स्लम
मंगळवार	गोपी टँक मार्केट, नारीयल बाग, गिरगावकरवाडी, गोखले रोड, बेस्ट डेपो ते टि. एच. कटारिया मार्ग माहिम	राजश्री शाह महारज मंडई, एम. एल. कॉम्प, वल्मिकी रोड, आंबेडकर रोड
बुधवार	अझाद नगर मंडई, सिध्दिवीनायक मंदिर, ठकूर वाडी, गोखले रोड, बेस्ट डेपो	शाहू नगर, ६० फिट रोड, जास्मीन मिल रोड, माजीद गल्ली
गुरुवार	माहिम दर्गा, माहिम पोलिस स्टेशन, कापडा बाजार, जैन मंदिर माहिम	माहिम रेल्वे स्थानक एस. बी. मार्ग, माहिम रेल्वे स्थानक पुर्व, जास्मीन मिल रोड, वल्मिकी नगर
शुक्रवार	मीनाताई ठाकरे मार्केट, एस. बी. मार्ग, आंबेडकर नगर, कामगार स्टेडिअम, माजीद गल्ली, दादर पंपींग	पाचपीर वाडी मार्केट, राम पंजवणी रोड, मोरी रोड, माहिम बेस्ट डेपो, सुनावाला अगॅरी लेन
शनिवार	महापौर बंगला, शिवाजी पार्क, जीमखाना, चैत्यभूमी, जी३ चौकी, जांभेकर, सुर्यवंशी हॉल, किर्ती कॉलेज, महाराष्ट्र भवन स्विमिंग पूल	माहिम मच्छी मार्केट, माहिम मच्छीमार वसाहत, पोलिस वसाहत, माहिम कॉजवे, सागर सानिध्य, नया नगर

ई) उंदिर नियंत्रण :-

उंदिर हा मनुष्याच्या पर्यावरणातील एक भाग आहे. उंदीराच्या मनुष्याबरोबरच्या जवळच्या वावरामुळे ते फक्त आरोग्याच्या दृष्टीकोनातून घातक नसून ते इमारती, खाद्यपदार्थ व इतर जिवनावश्यक वस्तुंचा सुध्दा नाश करतात.

उंदीरांपासून होणाऱ्या उपद्रवांव्यतिरिक्त ते प्लेग, उंदिर चावल्यामुळे येणारा ताप, सालमोनेल्लोसिस (अन्न विषबाधा) इत्यादी रोग होण्याकरीता जबाबदार आहेत. इतिहास काळापासून मुंबई हे सक्रीय बंदर असल्यामुळे मुंबईस प्लेग रोगाचा सतत धोका संभवतो. मुंबईमधील सन १९९४ च्या प्लेगच्या धोक्याच्यावेळी किटकनाशक खात्याने संभाव्य प्लेग मुंबईत शिरण्यास प्रतिबंध करण्यामध्ये अत्यंत महत्त्वाचे काम केले. प्लेग विरोधी लस शोधण्याचे काम हाफकिन संस्थेमधील महानगरपालिकेच्या उंदिर विनाशक विभागात केले गेले. या विभागात रोजच्या रोज वेगवेगळ्या प्रकारचे उंदिर तपासले जातात व त्यांच्या शरीरातील प्लेगचे जीवाणू तपासण्याकरीता उंदरांचे विच्छेदन केले जाते.

मुंबईमधील उंदीरांच्या जाती खालील प्रमाणे.

रॅटस रॅटस - घरगुती उंदिर

रॅटस नॉरवेजीकस – गटारातील उंदिर

बॅन्डीकोटा बेंगालेननीस व बॅन्डीकोटा इंडीका – मैदानी उंदिर

मस मस्क्युलस – पाजवा

उंदीरांचा नायनाट करण्याच्या साधारण पध्दती म्हणजे, त्यांना पकडून मारणे व विषबाधा करून मारणे अशा आहेत. या व्यतिरिक्त रात्रीच्या वेळी फिरणाऱ्या उंदिरांना काठीने मारण्याची उंदिर नियंत्रणाची पध्दती फक्त मुंबई मध्ये अवलंबिली जाते.

मुषक कामगाराची हद्द जी/ उत्तर

मुषक कामगार १ :- सेना भवन ते एल.जे. रोड, माहिम कॉजवे मेयर बंगला, विर सावरकर मार्ग, व्ही. आय. पी मार्ग.

मुषक कामगार २ :- सेना भवन ते सिध्दिविनायक मंदिर, गोखले मार्ग, जलतरंग तलाव, विर सावरकर

मुषक कामगार ३ :- प्लाझा सिनेमा ते माहिम पोलिस वसाहत, एल.जे. रोड, दादर पोस्ट कार्यालय, एस. बी. रोड.

मुषक कामगार ४ :- सेना भवन ते विर कोतवाल उद्यान दादर रेल्वे स्थानक, एस. बी. रोड, डॉ. आंबेडकर नगर, एस. बी. रोड, कबुतर खाना, पोर्तुगीज चर्च.

मुषक कामगार ५ :- सायन रेल्वे स्थानक ते धारावी मेन रोड, ९० फिट रोड, ६० फिट रोड, धारावी क्रॉस रोड, काळा किल्ला, आर.बी. नगर, अन्ना नगर, शेट वाडी, कुट्टी वाडी, मुसलीम नगर, धारावी कुंभार वाडा.

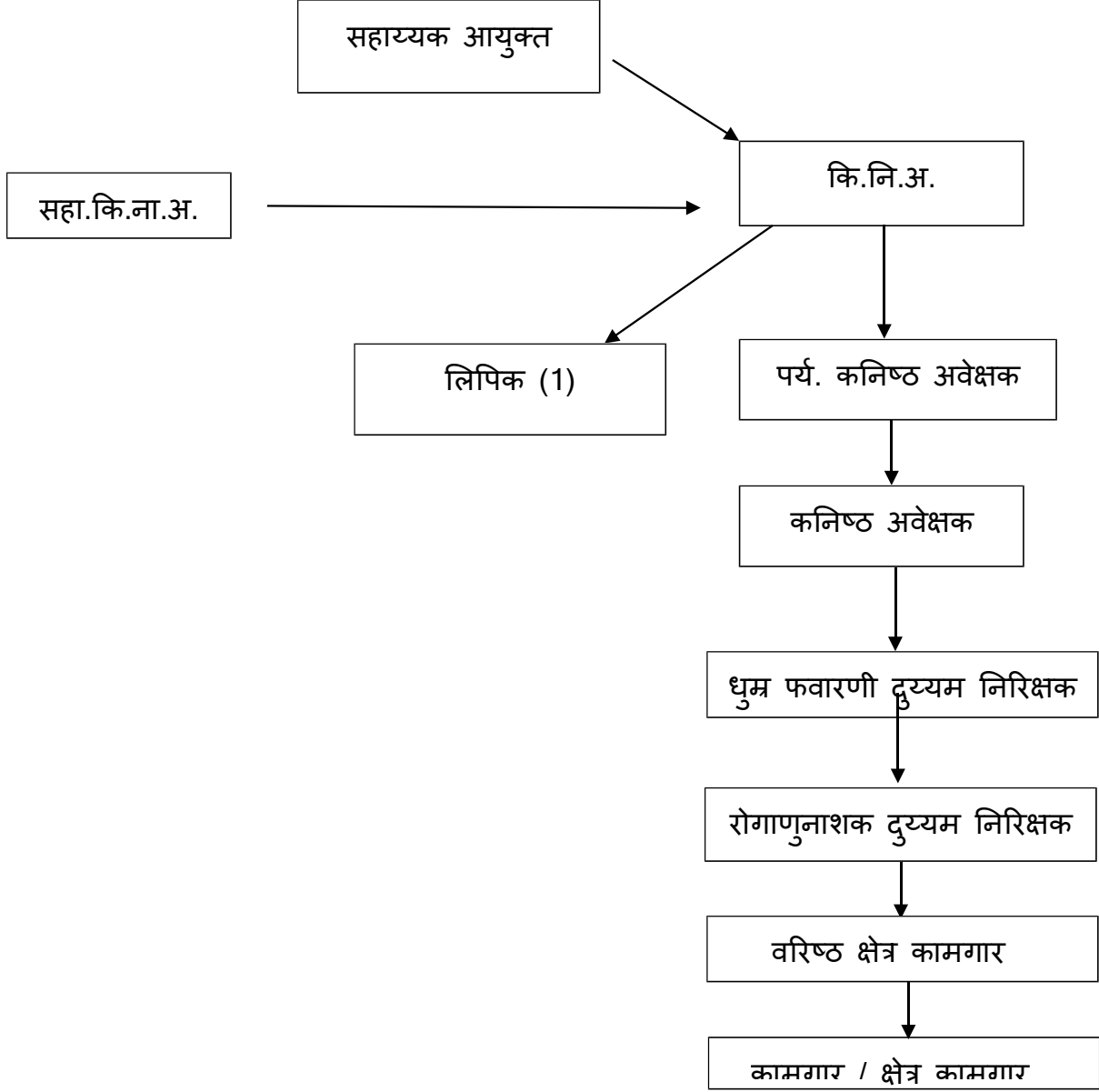
झुरळ नियंत्रण

झुरळ नियंत्रण कार्यवाही फक्त शहर विभागापूरती मर्यादीत आहे. ज्यात ए ते जी/ उत्तर विभागाचा समावेश आहे. यात निवडक वस्तितील ड्रेनेजचे निरीक्षण करून चेंबर्स मध्ये किटक नाशक फवारणीचा समावेश असतो. झुरळ नियंत्रण कार्यवाही चे सार्वजनिक आरोग्यात महत्व आहे कारण झुरळ हा देखील काही आजाराच्या लागण करित वाहक म्हणून काम करतो. सध्या स्थितीत मात्र जी/उत्तर विभागात झुरळ नियंत्रण कार्यवाही होत नाही.

पुस्तिका - 3
निर्णय घेण्यासाठी अवलंबिलेली पध्दत

- 1) विविध प्रकरणी निर्णय घेण्याबाबत कोणती पध्दत अवलंबविण्यात येते.
(सचिवालयीन पुस्तिका, व्यवसाय नियम पुस्तिका व इतर नियमावली संदर्भित करून)
-जबाबदार अधिकाऱ्यांना प्रदान केलेल्या अधिकारांच्वये आणि महापालिकेची विविध परिपत्रके व पत्रके, महापालिका ठराव, मुंबई महापालिका (सेवा) नियम महापालिका अधिनियम 1888, संदर्भित करून विविध अशा महत्वाच्या बाबींवर निर्णय घेण्यात येतात.
- 2) विविध अशा महत्वाच्या बाबींवर निर्णय घेण्यासाठी कोणकोणत्या पध्दती, निश्चिती असा कसोटी निर्धारित केल्या आहेत ? कोणकोणत्या विविध पातळीवर निर्णय घेण्यात येतो.
- मुंबई महापालिका (सेवा) नियम 1989 आणि महापालिका अधिनियम 1888.
- 3) नागरिकांना निर्णय कळविण्यासाठी काय व्यवस्था केली आहे.
-नागरिकांशी संबंधित असेल तर टपालाद्वारे कळविण्यात येते.
- 4) निर्णय पध्दतीत कोणत्या अधिकाऱ्यांच्या पातळीवर अभिप्राय मागविले जातात.
-खाते प्रमुखाकडून अभिप्राय मागविले जातात.
- 5) निर्णय विहित करण्यास अंतिम प्राधिकारी कोण आहे.
- महापालिका आयुक्त / स्थायी समिती / महापालिका, ज्याप्रमाणे बाब असेल त्याप्रमाणे.

विभाग स्तर

पुस्तिका - 4
कार्यपार पाडण्याकरीता विहित पद्धत / प्रमाण
किटकनाशक विभाग

अ.क्र क्र	पद	कर्तव्य पार पाडण्यासाठी निश्चित केलेली प्रमाणके.
1)	किटक नियंत्रण अधिकारी	प्रत्येक विभागासाठी एक पद.
2)	पर्यवेक्षकिय अवेक्षक	प्रत्येक विभागासाठी एक पद.
3)	कनिष्ठ (रोगवाहक नियंत्रण) अवेक्षक डास	<p>ए) शहर</p> <p>(1) प्रत्येक दिवशी 40 मजले चढून इमारतीवरील टाक्या तपासणे.</p> <p>(2) इमारत बांधकामे व जमिनीवरील डासजन्य ठिकाणे व अळ्या साठी फवारणी कामावर पर्यवेक्षण करणे.</p> <p>(3) सर्व प्रकारच्या डास जातीच्या अळ्या नष्ट करण्यासाठी क्रुसेड कार्यक्रमात सहभागी होणे.</p> <p>ब) उपनगरे</p> <p>i) उपनगरातील विभागांमध्ये प्रत्येक दिवशी पाच इमारतींच्या टाक्या तपासणे.</p> <p>ii) इमारत बांधकामातील व जमिनीवरील डासजन्य ठिकाणांवर अळीनाशक कारवाईचे पर्यवेक्षण करणे.</p> <p>iii) सर्व जातीच्या डासांचे निर्मुलन / डास विरोधी क्रुसेड वा खास मोहिमेत सहभागी होणे.</p>
4)	कनिष्ठ अवेक्षक (मुषक)	<p>(A) 40 वंडर रॅट ट्रॅप / पिंजऱ्यांचे प्रत्येक कामगाराला वाटप करून क्षेत्रामध्ये त्यांचे पिंजरे व कामकाज तपासणे</p> <p>(B) प्रत्येक दिवशी प्रत्येक कामगाराकडून 200 उंदरांच्या बिळात मूषक अमिष पेरणे / विषारी धुराची उपाययोजना करणे.</p> <p>(C) परिस्थितीनुसार मोठ्या संख्येने उंदराचे सापळे लावणे.</p> <p>(D) वेगवेगळ्या सर्व कार्यवाहीतून मृत झालेले उंदीर गोळा करून योग्य विल्हेवाट लावणे.</p>
5)	धुम्रफवारणी निरिक्षक दुय्यम	<p>प्रत्येक धुम्रफवारणी पथकासाठी एक धुम्रफवारणी दुय्यम निरिक्षक.</p> <p>1. प्रत्येक पाळीत प्रत्येक कामगाराकडून चार धुम्रफवारणी यंत्रे भरून फवारणी करणे.</p> <p>2. पेट्रोल व डिझेल महापालिका गॅरेजमधून आणून त्याचा हिशेब ठेवणे, धुम्रफवारणी यंत्राची योग्य ती देखभाल ठेवणे.</p>
6)	रोगाणुनाशक निरिक्षक दुय्यम	<p>एक रोगाणुनाशक दुय्यम निरिक्षक प्रती विभाग.</p> <p>किटकनाशक फवारणीची देखरेख करणे.</p> <p>1) क्षेत्रामध्ये दहा बादल्या भरून (100 लिटर) किटकनाशक द्रावण प्रति पाळी प्रतिदिन फवारणी करणे.</p> <p>2) क्षेपण भूमीवर</p>

		दहा बादल्या भरून (100 लिटर) किटकनाशक द्रावण प्रति पाळी प्रतिदिन फवारणी करणे.
7)	वरिष्ठ क्षेत्र कार्यकर्ता	<p>1) मुषक नियंत्रण - मुषक नियंत्रणाकरीता नेमून दिलेल्या कर्मचा-यांवर देखरेख करणे.</p> <p>2) हत्तीरोग / नाले - नेमून दिलेल्या 5 ते 10 कामगारांवर खालील कामे पार पाडताना पर्यवेक्षण करणे.</p> <p>अ) शौच टाक्या</p> <ol style="list-style-type: none"> चेंबरचे झाकण उघडून उडून जाण्याच्या डासांवर किटकनाशक फवारणी करणे. प्रत्येक दिवशी 80 शौच टाक्या. झाकणे उघडून पाण्यातील डासांच्या अळी अवस्था नष्ट करणे. <p>ब) नाले</p> <ol style="list-style-type: none"> लहान तसेच मोठ्या नाल्यातील कचरा बाजूला सारून अडथळा दूर करणे. पावसाळी पाण्याची गटारे. नाल्याच्या कडेवरचे गवत काढणे. नाल्यातील पाण्यावर तरंगणारी पाणवनस्पती इत्यादी काढणे. नाल्यात किटकनाशकाची फवारणी करणे. दर आठवड्याला अदमासे 36 ते 48 कि.मी. लांबीच्या नाल्याच्या एका किनाऱ्याचे काम करणे, कारण रूंद नाल्याच्या एका किनाऱ्यावरून संपूर्ण नाला वाहता करून फवारणी होऊ शकणार नाही. <p>क) गवताची कुरणे</p> <ol style="list-style-type: none"> मातीचे बांध फोडून साचलेले पाणी वाहते करणे. आतील भागात तसेच लगतच्या नाल्यावर दाणेदार अळीनाशक फवारणे. (आठवड्याला अदमासे 100 एकर क्षेत्र)
		<p>ड) मक्षिका नियंत्रण</p> <p>मक्षिका नियंत्रण कामावर देखरेख करणे.</p> <ol style="list-style-type: none"> परिसरामध्ये - दहा बादल्या भरून (100 लिटर) किटकनाशक द्रावण प्रति पाळी प्रतिदिन फवारणी करणे. क्षेपण भूमी (डंपिंग ग्राऊंड) दहा बादल्या भरून (100 लिटर) किटकनाशक द्रावण प्रति पाळी प्रतिदिन फवारणी करणे.
8)	कामगार	<p>शहर 1) कनिष्ठ अवेक्षक आणि 2 कामगार उपनगर 1) कनिष्ठ अवेक्षक आणि 4 कामगार</p> <p>अ) टाक्या व पाण्याचे साठे परिक्षण / अळिनाशक कामगार</p> <ol style="list-style-type: none"> पाण्याच्या टाक्या व इतर साठे, जमिनीवरील सर्व साठे

		<p>तसेच इमारत बांधकाम तपासतांना कनिष्ठ अवेक्षक व पर्यवेक्षकिय कनिष्ठ अवेक्षक यांना मदत करणे, अळिनाशक किटकनाशक फवारणी करणे तसेच त्या दिवसाच्या बीटचे जमिनीवरील पाण्याचे डासजन्य सर्व साठे तपासून फवारणी करणे.</p> <p>2. सर्व प्रकरच्या डासांच्या प्रजाती शोधण्यासाठी क्रुसेड कार्यक्रमात सहभागी होणे.</p> <p>3. उघडी पाण्याची गटारे, तरंगता तसेच इतर कचरा लांब दांड्याच्या फावडा अथवा काट्याने बाजूला सारून वाहती करणे.</p> <p>ब) <u>हत्तीरोग नियंत्रण व गटार कामगार</u> वरिष्ठ क्षेत्र कार्यकर्त्यांच्या कामाच्या यादीत अनुक्रमांक 7-2 मध्ये उल्लेख केल्याप्रमाणे काम करणे.</p> <p>क) <u>धुम्रफवारणी कामगार</u></p> <p>i) प्रत्येक कामगाराने प्रत्येक पाळीत 4 यंत्रे भरून फवारणी करणे.</p> <p>ii) विभाग पातळीवर धुम्रफवारणी यंत्राची देखभाल.</p> <p>ड) <u>माशा निर्मूलन कामगार</u></p> <p>1. क्षेत्रामध्ये - प्रत्येक कामगाराचे प्रत्येक पाळीमध्ये 10 बादल्या द्रावण (100 लिटर) फवारणी करणे.</p> <p>2. डंपींग ग्राऊंड (क्षेपण भूमीवर) - प्रत्येक कामगाराने प्रत्येक पाळीमध्ये 10 बादल्या द्रावण (100 लिटर) फवारणी करणे.</p> <p>इ) <u>मूषक कामगार</u></p> <p>3. प्रत्येक मूषक कामगाराने त्याच्या विभागात (बिट) 40 वंडर रॅट ट्रॅप / पिंजरे लावणे व दुसऱ्या दिवशी तपासून त्यातील उंदिर पुढील विल्हेवाटीसाठी कार्यालयात जमा करणे.</p> <p>4. प्रत्येक कामगाराने उंदरांची 200 बिळे दर दिवशी फावड्याने बंद करणे. तसेच अमिषे बनवून लावणे व विषारी धुराच्या गोळ्या दुसऱ्या दिवशी उघडलेल्या बिळात टाकून ठेवणे व बिळ बंद करणे.</p> <p>5. क्षेत्रात परिस्थिती व गरजेप्रमाणे मोठ्या प्रमाणात (मास ट्रॅपिंग) पिंजरे लावून त्यात येणारे जीवंत उंदिर जमा करून विभागातील भंडारात पाण्यात बुडवून मारणे.</p>
--	--	---

पुस्तिका - 5
कर्तव्य पार पाडण्यासाठी
नियम विनियम सुचना, पुस्तिका आणि अभिलेख

अनु. क्र.	नाव / कागदपत्रांचे शिर्षक	कागदपत्रांचा प्रकार
1	मुंबई महानगरपालिका अधिनियम 1888	पुस्तक
2	मुंबई महानगरपालिका (सेवा) नियम 1989	पुस्तक
3.	भविष्य निर्वाह निधी नियमावली	पुस्तिका
4.	निवृत्ती वेतन नियमावली	पुस्तिका
5.	प्रवास सहाय्यभत्ता नियम	परिपत्रक
6.	महापालिका कर्मचारी वर्तणुक आणि शिस्त नियमावली	परिपत्रक
7.	खातेनिहाय चौकशीची पुस्तिका	पुस्तिका
8.	बिंदुनामावली पुस्तिका	पुस्तिका
9.	भारतीय किटकनाशक अधिनियम 1968	पुस्तक
10.	भारतीय साथीचे रोग अधिनियम	पुस्तक
11.	एन.व्ही.बी.डी.सी.पी. नियमावली	पुस्तिका

मुंबई महानगरपालिका अधिनियम अधिकार

पदनाम	कलम क्रमांक	मुंबईमहानगरपालिका अधिनियम क्र
किटक नियंत्रण अधिकारी	68	253, 274(1) (1 ए), 375 ए, 381, 381 ए, 382 बी 483, 488, 517(1)(ए)
पर्यवेक्षकिय कनिष्ठ अवेक्षक	68	253, 274(1) (1 ए), 375 ए, 381, 381 ए, 382 बी 483, 488
कनिष्ठ अवेक्षक	68	253, 274(1) (1 ए), 375 ए, 381, 381 ए, 382 बी 483, 488
रोगाणु नाशक दुय्यम निरिक्षक	68	488
धुम्र फवारणी दुय्यम निरिक्षक	68	488

पुस्तिका - 6

किटकनियंत्रण अधिकाऱ्यांनी परिरक्षित करावयाच्या नोंदवह्या.

किटक नियंत्रक अधिकारी जी/ उत्तर विभाग

दस्तऐवजाचा प्रवर्ग	दस्तऐवज / नोंदवहीचे नाव व एका ओळीत त्यांची माहिती
आस्थापना	iii. सुधारीत वेतनश्रेणी पुस्तके iv. मासिक वेतनपत्रके उपस्थितीपट, निवृत्त कर्मचाऱ्यांचे भ.नि.नि.व. निवृत्त वेतन इत्यादींचे दावे. 3) प्रभाव्य अहवाल नोंदवही. 4) भ.नि.नि. आगाऊ रक्कम नोंदवही. 5) वार्षिक अर्थसंकल्पिय पुस्तक. 6) लेखा टिपण्णी नोंदवही. 7) देयके नोंदवही. 8) आयकर नोंदवही. 9) सेवाजेष्ठता नोंदवही. 10) कार्यालयीन आदेशवही 11) कर्मचा-यांची कर्तव्यसूची 12) कार्यविवरण नोंदवही 13) नियुक्ती नोंदवही
सेवा अभिलेख	14) गोपनीय कागदपत्रे नोंदवही (मनपा आयुक्तांकडून आलेले कागदपत्र) 15) टपाल नोंदवही. 16) सार्वजनिक आरोग्य खात्यांतर्गत कर्मचाऱ्यांना देण्यात आलेल्या सेवानिवासस्थानांची नोंदवही. 17) कर्मचा-यांची वैयक्तिक धारिणी, रजेची, वेतनवाढीची आणि नामनिर्देशनाची कागदपत्र यांसह सेवा अभिलेख.
चौकशी विभाग	18) प्राथमिक / खातेनिहाय चौकशीची नोंदवही. 19) निलंबित कर्मचाऱ्यांची नोंदवही
लेखा	20) जड वस्तु नोंदवही. 21) देयक नोंदवही 22) टॅब्यूलेशन नोंदवही. 23) दायित्व नोंदवही. 24) दूरध्वनी नोंदवही. 25) सामुग्री नोंदवही. 26) लेखा टिपण्णी नोंदवही. 27) भंगार नोंदवही. 28) धर्मदाय निधी नोंदवही. 29) अग्रधन नोंदवही.

किटकनियंत्रण अधिकाऱ्यांनी परिरक्षित करावयाच्या नोंदवह्या.

अ.क्र क्र	तांत्रिक नोंदवह्या	अ.क्र	लिपिकाने परिरक्षित करावयाच्या नोंदवह्या
1.	किटकनाशक नोंदवही.	1.	हजेरी पुस्तक
2.	जडवस्तू नोंदवही.	2.	आवक नोंदवही.
3.	आवरणातील सामानाची नोंदवही.	3.	जावक नोंदवही.
4.	यंत्र नोंदवही.	4.	आदेश पुस्तक नोंदवही.
5.	नोटीस ए नोंदवही.	5.	कर्मचारी पत्ता नोंदवही.
6.	नोटीस बी नोंदवही.	6.	अग्रधन देयक पुस्तिका.
7.	तक्रार नोंदवही.	7.	टपाल नोंदवही.
8.	डास उत्पत्तीस्थाने नोंदवही.	8.	स्टेशनरी नोंदवही.
ए	एनॉफिलीस डास उत्पत्तीस्थाने नोंदवही.	9.	कपडे नोंदवही.
बी	एडीस डास उत्पत्तीस्थाने नोंदवही.	10.	आयचित नोंदवही.
सी	क्युलेक्स डास उत्पत्तीस्थाने नोंदवही.	11.	रजा प्रवास भत्ता नोंदवही.
9.	विहीर नोंदवही.	12.	लेखा टिपण्णी नोंदवही.
10.	कुपनलिका नोंदवही.	13.	भ.नि.नि. आगाऊ रक्कम नोंदवही.
11.	न्यायालय प्रकरण नोंदवही.	14.	निवृत्ती वेतन दावा नोंदवही.
ए	कायदेविषयक आदेश नोंदवही.(पर्यायी)	15.	विद्युत व दूरध्वनी देयके (पर्यायी) नोंदवही
बी	अधिकार प्रमाण नोंदवही. (पर्यायी)	16.	आयकर नोंदवही.
सी	न्यायालयातून शिक्षा झालेली प्रकरणाची नोंदवही. (पर्यायी)	17.	कर्मचारी शिष्यवृत्ती नोंदवही.
12.	मलेरीया पॉझीटीव्ह केस नोंदवही.	18.	अतिकालीक भत्ता नोंदवही.
ए	मलेरीया पॉझीटीव्ह केसच्या संदर्भात केलेल्या धुम्रफवारणीची नोंदवही	19.	देयक नोंदवही
		20.	आर्जित रजा आणि नैमित्तिक रजा नोंदवही
बी	अवक्षेपकिय फवारणीची नोंदवही		
सी	क्यूसेड नोंदवही.	21.	कार्यविवरण नोंदवही.
13.	प्रमाणित केलेल्या टाक्यांची नोंदवही.		
14.	सी.एफ.सी चलन नस्ती.		
15.	वाहन हजेरी नोंदवही.		
16.	सहा. अभियंता / तक्रार निवारण अधिकारी हयांना पाठविलेल्या संदर्भाची नोंदवही.		
17.	देयक पावती पुस्तक.(New Bills)		
18.	अॅक्वा प्रिक्ली फवारणीची नोंदवही.		
19.	मक्षिका नियंत्रण नोंदवही.		
20.	इंधन नोंदवही.		
21.	दैनंदिन मुषक नोंदवही.		
22.	मुषक तक्रार नोंदवही.		
23.	मुषक नियंत्रण कार्यवाही नोंदवही.		
24.	इमारत बांधकाम नोंदवही.		
25.	वॉच प्रकरण नोंदवही.		
26.	तरण तलाव नोंदवही. (पर्यायी)		

27.	कुलींग टॉवर नोंदवही (पर्यायी)		
28.	देयक पुस्तक नोंदवही (Transaction of Bill Book)		
29.	जॅकुझी नोंदवही		

किटकनियंत्रण अधिका-यांनी परिरक्षित करावयाच्या नस्ती.

अ.क्र	नस्तीचे नांव
1.	विशिष्ट कार्य नस्ती.
2.	तक्रार नस्ती.
3.	महत्त्वाची तक्रार नस्ती.
4.	महत्त्वाचे अहवाल नस्ती.
5.	कार्यालयीन प्रती नस्ती.
6.	मासिक अहवाल नस्ती.
7.	वार्षिक अहवाल नस्ती.
8.	कार्यवाही कागदपत्रे नस्ती.
9.	विहीर / कुपनलिका कागदपत्र नस्ती.
10.	आय.ओ.डी. कागदपत्र नस्ती.
11.	विहीर अहवाल नस्ती.
12.	महानगरपालिका स्थावर मालमत्ता नस्ती.
13.	शासकीय स्थावर मालमत्ता नस्ती.
14.	परिपत्रक नस्ती.
15.	महत्त्वाच्या परिपत्रकाची नस्ती.
16.	इतिवृत्त नस्ती.
17.	डेंगू रुग्ण नस्ती.
18.	लेप्टोस्पायरोसीस रुग्ण नस्ती.
19.	धुम्र फवारणी यंत्र दुरुस्ती नस्ती. (पर्यायी)
20.	कारंजे कागदपत्र नस्ती.
21.	क्रुसेडवविरण नस्ती.
22.	मलेरीया रुग्ण नस्ती
23.	अन्यरोग / जलजन्यरोग नस्ती

पुस्तिका - 7
धोरणाची मांडणी

अ.क्र क्र	विषय	सार्वजनिक सहभाग कायदेशीर आहे किंवा कसे याबाबत खात्री करणे.	सार्वजनिक सहभाग मिळवण्यासाठी व्यवस्था.
1	महत्वाच्या अशा विविध विषयांवरील धोरणात्मक निर्णय महापालिकेच्या वरिष्ठ प्राधिकाऱ्यांमार्फत घेतले जातात.	होय.	1) महापालिका. 2) स्थायी समिती. 3) सार्वजनिक आरोग्य समिती. 4) विधीसमिती. 5) प्रभाग समिती
2	सक्षम प्राधिकाऱ्यांच्या मंजूरीनंतर अंमलबजावणी करण्यात येते.	होय.	1. महापालिका. 2. स्थायी समिती. 3. सार्वजनिक आरोग्य समिती. 4. विधीसमिती. 5) प्रभाग समिती

धोरणाची अंमलबजावणी

अ.क्र क्र	विषय	सार्वजनिक सहभाग कायदेशीर आहे किंवा कसे याबाबत खात्री करणे.	सार्वजनिक सहभाग मिळवण्यासाठी व्यवस्था.
1	सक्षम प्राधिकाऱ्यांच्या मंजूरीनंतर अंमलबजावणी करण्यात येते.	होय.	1) महापालिका. 2) स्थायी समिती. 3) सार्वजनिक आरोग्य समिती. 4) विधीसमिती 5) प्रभाग समिती

पुस्तिका - 8

मंडळ, परिषद, समित्या आणि इतर संस्था याबाबतची माहिती.

समिती / मंडळ यांचे प्रकार

1. तक्रार निवारण समिती.
2. पदोन्नती समिती.
3. वयाच्या 55 व्या वर्षानंतर कर्मचाऱ्यांना सेवासातत्यत ठेवण्यासाठी मंजूरी समिती.
4. महापालिका वैद्यकीय कर्मचारी निवड मंडळ.

समितीचे घटक

तक्रार निवारण समिती.

- 1) खाते प्रमुख - कार्यकारी आरोग्य अधिकारी.
- 2) संबंधित उप कार्यकारी आरोग्य अधिकारी / सहाय्यक आरोग्य अधिकारी.
- 3) सह प्रमुख कर्मचारी अधिकारी (आरोग्य).
- 4) कामगार अधिकारी.
- 5) प्रशासकीय अधिकारी / कार्यालय अधिक्षक.
- 6) संबंधित विभागाचे प्रतिनिधी.

पदोन्नती समिती (पदे - किटकनाशक अधिकारी ते कनिष्ठ अवेक्षक)

- (A) कार्यकारी आरोग्य अधिकारी.
- (B) प्रमुख कर्मचारी अधिकारी.
- (C) सह प्रमुख कर्मचारी अधिकारी (मागासवर्ग कक्ष).

पदोन्नती समिती (पद वरिष्ठ कर्मचारी वर्ग सोडून)

1. कार्यकारी आरोग्य अधिकारी.
2. प्रमुख कर्मचारी अधिकारी.
3. सह प्रमुख कर्मचारी अधिकारी (मागासवर्ग कक्ष).

कर्मचाऱ्यांना वयाच्या 55 व्या वर्षानंतर सेवासातत्य ठेवणे (पदे - किटकनाशक अधिकारी ते कनिष्ठ अवेक्षक)

1. कार्यकारी आरोग्य अधिकारी.
2. प्रशासकीय अधिकारी (रुग्णालय).

कर्मचाऱ्यांना वयाच्या 55 व्या वर्षानंतर सेवासातत्य ठेवणे (पद वरिष्ठ कर्मचारी वर्ग सोडून)

- कार्यकारी आरोग्य अधिकारी.
- प्रशासकीय अधिकारी (रुग्णालय).
- सह प्रमुख कर्मचारी अधिकारी (मागासवर्ग कक्ष).

महापालिका कर्मचारी वैद्यकीय निवड मंडळ.

1. कार्यकारी आरोग्य अधिकारी.
2. प्रमुख वैद्यकीय अधिक्षक (उपनगरीय रुग्णालये)
3. उप कार्यकारी आरोग्य अधिकारी (मुख्याल

पुस्तिका - ९
अधिका-यांची माहिती आणि त्यांची वेतनश्रेणी

पद	पद संकेतांक	वेतनश्रीणी संकेतांक	वेतनश्रेणी
किटक नियंत्रण अधिकारी	बी-271	बी-028	9300-34800
लिपिक	सी-034	सी-27	5200 - 20200
पर्यवेक्षीय कनिष्ठ अवेक्षक	सी-444	सी-19	5200 - 20200
कनिष्ठ अवेक्षक	सी-436	सी-31	5200 - 20200
कनिष्ठ अवेक्षक (मुषक)	सी-438	सी-31	5200 - 20200
कनिष्ठ अवेक्षक (अर्हता नसलेले)	सी-545	सी-37	5200 - 20200
धुम्रफवारणी दुय्यम निरीक्षक	सी-547	सी-37	5200 - 20200
रोगाणु नाशक दुय्यम निरीक्षक	सी-612	सी-49	5200 - 20200
कामगार	डी-114	डी-25	5200 - 20200
वरिष्ठ क्षेत्र कार्यकर्ता	डी-416	डी-212	5200 - 20200

पुस्तिका - 10
अधिका-यांची माहिती आणि त्यांची पदनाम व वेतनश्रेणी
किटक नियंत्रक अधिकारी जी/ उत्तर विभाग

अक्र	नांव	हुद्दा	वेतनश्रेणी	दुरध्वनी क्रमांक	कार्यालयाचा पत्ता
१	श्री. रजपुत कुमारसिंग गोपाळसिंग	कि. नि. अ.	९३००-३४८००	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
२	रिक्त	पर्य. क. अवेक्षक	५२००-२०२००	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
३	श्रीम. पाटील अर्चना मारुती	लिपिक	५२००-२०२००	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
४	श्री. कोचळे यशवंत गंगारम	क. अवेक्षक	५२००-२०२००	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
५	श्री. तानाजी बाबासाहेब माने	क. अवेक्षक	५२००-२०२००	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
६	श्री. स्वप्निल मोहीते	क. अवेक्षक	५२००-२०२००	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
७	श्री. काकडे दिपक चांगू	क. अवेक्षक	५२००-२०२००	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
८	श्री. बाळा मुरुगन कोडन नायडू	क. अवेक्षक	५२००-२०२००	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
९	श्री. सावंत सदानंद शांताराम	क. अवेक्षक	५२००-२०२००	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
१०	श्री. सुभाष खडू गंलडे	क. अवेक्षक	५२००-२०२००	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
११	श्री.वाळु रामचंद्र डहाळे	क. अवेक्षक	५२००-२०२००	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
१२	श्री. शैलेन्दकुमार रामप्रसाद सिंग	क. अवेक्षक	५२००-२०२००	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
१३	श्री. कमलेश छोटू सोलंकी	क. अवेक्षक	५२००-२०२००	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर

१४	श्री राहूल चंद्रकांत चिपळुनकर	मू. क. अवेक्षक	५२००-२०२००	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
१५	रिक्त पद	ध. फ. दु. निरिक्षक	५२००-२०२००	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
१६	रिक्त पद	ध. फ. दु. निरिक्षक	५२००-२०२००	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
१७	श्री. शिरोडकर रोहिदास रामचंद्र	रो.ना.दु. निरिक्षक	५२००-२०२००	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
१८	श्री. परब विजयकुमार डी.	रो.ना.दु. निरिक्षक	५२००-२०२००	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
१९	श्री. सावंत विलास श्रीधर	रो.ना.दु. निरिक्षक	५२००-२०२००	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
२०	श्री. निसरड धोंडु राजाराम	रो.ना.दु. निरिक्षक	५२००-२०२००	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
२१	रिक्त पद	रो.ना.दु. निरिक्षक	५२००-२०२००	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
२२	रिक्त पद	रो.ना.दु. निरिक्षक	५२००-२०२००	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
२३	श्री. राजू शंकर काळे	व. क्षेत्र कार्यकर्ता	५२००-२०२००	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
२४	श्री. जाधव महेंद्र रामचंद्र	व. क्षेत्र कार्यकर्ता	५२००-२०२००	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
२५	रिक्त पद	व. क्षेत्र कार्यकर्ता	५२००-२०२००	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
२६	रिक्त पद	व. क्षेत्र कार्यकर्ता	५२००-२०२००	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
२७	रिक्त पद	मुकदम	५२००-२०२००	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर
२८	रिक्त पद	मुकदम	५२००-२०२००	२४३७८९९७	कि. नि. अ. जी / उत्तर

पुस्तिका - 11

अर्थसंकल्पीय तरतूद

किटक नियंत्रक अधिकारी जी/ उत्तर विभाग

निधी संकेतांक - 12

कार्य करणारे खाते - सार्वजनिक आरोग्य खाते

खाते संकेतांक - 47

अर्थसंकल्प - सन 2018-19

अर्थसंकल्पीय तरतूद सन 2018-19

अनु. क्र.	फंक्शन कोड	अर्थसंकल्पीय शिर्षक	तरतूदकेलेली रक्कम	खर्च रक्कम	शिल्लक रक्कम
१	४०९०४७००००	जी/ उत्तर आरोग्य	२५,५३२,०००.००	२५,५३२,०००.००	२५,५३२,०००.००
२	१४०४०९९००	संकिर्ण पावती	-२००,०००.००	-२००,०००.००	-२००,०००.००
३	१४०८०४०००	कारंजे परवानगी	-१०,०००.००	-१०,०००.००	-१०,०००.००
४	१४०८०४१००	नविन इमारत बांधकाम किटकनाशक	-४०००,०००.००	-४०००,०००.००	-४०००,०००.००
५	१८०४०९९००	इतर वसूली	-२००,०००.००	-२००,०००.००	-२००,०००.००
६	२१०१००१०१	मुळ वेतन	२,२८६,०००.००	२,२८६,०००.००	२,२८६,०००.००
७	२१०१००१०२	सानुग्रह अनुदान	२७५,०००.००	२७५,०००.००	२७५,०००.००

८	२१०१००१०४	ग्रड पे (वरिष्ठ)	३९१,०००.००	३९१,०००.००	३९१,०००.००
९	२१०१००२०१	मुळ वेतन	६,१७७,०००.००	६,१७७,०००.००	६,१७७,०००.००
१०	२१०१००२०२	सानुग्रह अनुदान	६८३,०००.००	६८३,०००.००	६८३,०००.००
११	२१०१००२०४	ग्रड पे (कामगार)	१३५४,०००.००	१३५४,०००.००	१३५४,०००.००
१२	२१०२००१०१	महागाई भत्ता	३३९३,०००.००	३३९३,०००.००	३३९३,०००.००
१३	२१०२००१०२	घर भाडे भत्ता	८०२,०००.००	८०२,०००.००	८०२,०००.००
१४	२१०२००१०३	प्रवास भत्ता	८०,०००.००	८०,०००.००	८०,०००.००
१५	२१०२००१०५	प्रवास सहाय्य भत्ता	९०,०००.००	९०,०००.००	९०,०००.००
१६	२१०२००११३	प्रवास भत्ता	११५,०००.००	११५,०००.००	११५,०००.००
१७	२१०२००११८	कुटुंब नियोजन भत्ता	६,०००.००	६,०००.००	६,०००.००
१८	२१०२००११९	शैक्षणिक भत्ता	७,०००.००	७,०००.००	७,०००.००
१९	२१०२००१९९	इतर भत्ते	३,०००.००	३,०००.००	३,०००.००
२०	२१०२००२०१	महागाई भत्ता	९,२४६,०००.००	९,२४६,०००.००	९,२४६,०००.००
२१	२१०२००२०२	घर भाडे भत्ता	२,१८८,०००.००	२,१८८,०००.००	२,१८८,०००.००
२२	२१०२००२०५	प्रवास सहाय्य भत्ता	१८३,०००.००	१८३,०००.००	१८३,०००.००
२३	२१०२००२१३	वाहतुक भत्ता	४६६,०००.००	४६६,०००.००	४६६,०००.००
२४	२१०२००२१८	कुटुंब कल्याण भत्ता	३२,०००.००	३२,०००.००	३२,०००.००
२५	२१०२००२१९	शैक्षणिक भत्ता	१२,०००.००	१२,०००.००	१२,०००.००
२६	२१०२००२९९	इतर भत्ते	२८१,०००.००	२८१,०००.००	२८१,०००.००
२७	२१०२०९९१३	गणवेश	१२०,०००.००	१२०,०००.००	१२०,०००.००
२८	२१०२०९१५	गृह कर्जासाठी अनुदान (४%)	८४,०००.००	८४,०००.००	८४,०००.००
२९	२२०११९९००	इतर कार्यालयीन खर्च	२,०००.००	२,०००.००	२,०००.००
३०	२२०१२०१०२	भ्रमणध्वनी खर्च	३,०००.००	३,०००.००	३,०००.००
३१	२२०१२०५००	टपाल खर्च	१,०००.००	१,०००.००	१,०००.००
३२	२२०२१०४००	स्टेशनरी	५,०००.००	५,०००.००	५,०००.००
३३	२२०२१०६००	झेरॉक्स	५,०००.००	५,०००.००	५,०००.००
३४	२२०२००२००	प्रवास खर्च	१,०००.००	१,०००.००	१,०००.००
३५	२२०८००४००	बाह्य कर्मचारी सेवाखर्च	१,८०५,०००.००	१,८०५,०००.००	१,८०५,०००.००
३६	२३०३५०००१	संगणक पार्टस(Accessories)	१०,०००.००	१०,०००.००	१०,०००.००
३७	२३०३५०००६	कापड	३०,०००.००	३०,०००.००	३०,०००.००
३८	२३०३५०००७	डायट व फुड	२,०००.००	२,०००.००	२,०००.००
३९	२३०३५००१०	साहित्य	१०,०००.००	१०,०००.००	१०,०००.००
४०	२३०३५००२१	इतर भांडार वस्तु	१५,०००.००	१५,०००.००	१५,०००.००
४१	२३०३५००१४	यंत्र सुट्टेभाग व अवजारे	६,०००.००	६,०००.००	६,०००.००
४२	२३०५१०१०१	स स्थापत्य दुरुस्ती	८०७,०००.००	८०७,०००.००	८०७,०००.००

पुस्तिका – 12

**अर्थसहाय्य योजना कार्यान्वीत करण्याची पध्दती
(विभागून दिलेल्या रकमासह व या कार्यक्रमांतर्गत घेतलेल्या
लाभार्थीची सविस्तर माहिती)**

लागू नाही.

पुस्तिका - 13

याब्दारे देण्यात येणारी सवलत, परवानगी, अधिकृतता याबाबत सविस्तर अहवाल

किटकनाशक अधिकारी यांचे कार्यालयातून देण्यात येणारी विहीर, कुपनलिका, कुलींग टॉवर, तरण तलाव, टाक्या इत्यादींना परवानगी किंवा ना हरकत प्रमाणपत्रासाठी आवश्यक दस्तऐवज.

1. परवानगी किंवा ना हरकत प्रमाणपत्रासाठी अर्ज, विहीर किंवा कुपनलिकेसाठी सादर केलेल्या अर्जासह पाण्याचा वापर कशासाठी केला जाणार आहे, पिण्यासाठी वगळून, हयाचा उल्लेख करावा.
2. विहीर, कुपनलिका इ. चा स्थळदर्शक नकाशा.
3. मालकी हक्काचे पुरावा.

पाण्याचे कृत्रिम कारंजे / धबधबा इत्यादी (नविन/ अस्तित्वात असलेला / परवानगी दिलेला) यांच्या परवानगी बदल माहिती.

1. सर्वसाधारण नियम

कृत्रिम कारंजे / धबधबे यांचे करिता परवानगी मु.म.न.पा. अधिनियम 381/अ (1) अन्वये देण्यात येतील व त्याबाबतचे अर्ज खालील पत्यावर उपलब्ध होतील.

किटकनाशक अधिकारी,

प्राथमिक शिक्षण विभाग कार्यालय इमारत, २ रा मजला,

गिल्डर टँक मैदान, डॉ. दादासाहेब भडकमकर मार्ग,

ग्रँट रोड, (पूर्व), मुंबई - ४०० ००७.

- 2) नविन अस्तित्वात असलेली पाण्याची कृत्रिम कारंजी / धबधबे यांची परवानगी कार्यप्रणाली

अ) अर्ज :

अर्जाचा नमुना विभागवार किटक नियंत्रण अधिकारी यांच्या कार्यालयात रोख रु 50/- रु पन्नास (अधिक व्हॅट) भरून उपलब्ध होतील.

ब) पडताळणी शुल्क :

पडताळणी शुल्क रु. 200/- दस्तऐवजा सोबत देणे आवश्यक आहे.

क) दस्तऐवज:

1. मालमत्ता कराचे अलीकडचे देयक व पावती किंवा मालमत्ता कार्डाचे अगदी अलीकडची प्रत सूचीपत्र ॥ च्या प्रती (सर्व साक्षांकित केलेल्या)
2. मनपाच्या इमारत प्रस्ताव खात्यातून मंजूर झाल्याच्या नकाशाच्या व साक्षांकित केलेल्या प्रती.
3. परवानाधारक वास्तुविशारद / सर्व्हेअर.

- अ) उभा छेद.
- ब) आडवा छेद.
- क) दर्शनी भाग.
- ड) टाकीचा आकार आणि क्षमता लीटर मध्ये.
- इ) मॅनहोल टाकीचा आकार आणि बॅलंसींग.
- ई) संपपीट मध्ये जाणारे पाणी वॉटर सिल मधून जावे व ते एक /किंवा अधिक न्हाणीट्रॅप मधून असावे.
- फ) पाण्याचा निचरा मनपा गटार व्यवस्था किंवा शोष टाकीला जोडलेला असावा.

2) परवानगी कार्यप्रणाली:

- अ) कृत्रिम कारंजे / धबधबे इत्यादी बांधण्याकरीता प्रथमतः कागदपत्र पडताळून अंतरीम परवानगी देण्यात येईल.
- ब) कृत्रिम कारंजे / धबधबे इत्यादीच्या बाबत अटींचा मसूदा जे परिशिष्ट 'क' या पुस्तिके मध्ये आहेत व सदर अटीं प्रत्यक्ष पूर्ण केल्यानंतर अंतीम परवानगी देण्यात येईल.
  - 1) रू.200/- च्या मुद्रांक कागदावर कृत्रिम कारंजे / धबधबे इत्यादींची परवानगीसाठी लागू असणा-या अटींचा वचननामा.
  - 2) पुस्तकात दिलेल्या परिशिष्ट 'ब' प्रमाणे (इन्डेन्मिटी बाँड)
  - 3) रू. 10,000/- (रू. दहा हजार फक्त) अनामत रक्कम. रोख किंवा / पे ऑर्डर / डी.डी बृ.मु.म.न.पा. यांचे नावे.
  - 4) रू. 3,000/- (रू. तीन हजार फक्त) शुल्क. रोख किंवा / पे ऑर्डर / डी.डी बृ.मु.म.न.पा. यांचे नावे.

4) नूतनीकरण कार्यप्रणाली :

- अ) नूतनीकरण कालावधी
परवानगी समाप्त होण्याच्या आगोदर कुठल्याही वेळी.
- ब) नूतनीकरण शुल्क
नूतनीकरण शुल्क रू. 3,000/- (रू. तीन हजार) वार्षिक.
- क) विलंब शुल्क
कृत्रिम कारंजे / धबधबे इत्यादीच्या नूतनीकरणास विलंब झाल्यास खालील प्रमाणे शुल्क आकारण्यात येईल

अ.क्र क्र	नूतनीकरण विलंब कालावधीचा	दंडाची % टक्केवारी	दंड शुल्क रु.
1.	पहिली तिमाही	25%	750=00
2.	दुसरी तिमाही	50%	1500=00
3.	तिसरी तिमाही	75%	2250=00
4.	चौथी तिमाही	100%	3000=00

सदर विलंब शुल्क परवानगी शुल्काच्या अतिरिक्त भरणे आवश्यक आहे.

- ड) नूतनीकरणाचे नियम :

कृत्रिम कारंजे / धबधबे इत्यादीच्या परवानगीचे नूतनीकरण करण्यात येईल. परंतू जे कारंजे / धबधबे इत्यादी सद्यस्थितीत वाईट अवस्थेत असतील किंवा मनपा आयुक्तांच्या इच्छेनुसार बदललेल्या धोरणासह नसल्यास नूतनीकरण नाकारण्यात येतील.

इ) नूतनीकरण न झालेले कारंजे/धबधबे इत्यादी बदल धोरण

अ) एका वर्षावर नूतनीकरण न झालेल्या कारंजे / धबधबा इत्यादीच्या परवानगी रद्द करण्यात येईल.

ब) एका वर्षात नूतनीकरण न झालेल्या कारंजे / धबधबा इत्यादीच्या अनामत रक्कम जप्त करण्यात येईल.

क) मनपा अधिनियम 381/अ अन्वये सदर नूतनीकरण न झालेल्या कारंजे / धबधबा यांवर कारवाई करण्यात येईल.

ड) आवश्यकता भासल्यास सदर कृत्रिम कारंजा / धबधबा मालकाच्या जबाबदारी खर्चावर जप्त करण्यात / तोडण्यात येईल.

5) परवानगी रद्द केलेल्या कृत्रिम कारंजा / धबधबा इत्यादीच्या पूर्णपरवानगी बाबत कार्यप्रणाली:

परवानगी रद्द केलेल्या कृत्रिम कारंजा / धबधबा इत्यादीच्या पूर्णपरवानगी साठी अनु क्र. - V मध्ये सांगितल्याप्रमाणे नवीन परवानगीसाठी अर्ज करावा.

71

6) परवानगी हस्तांतरणाकरिता प्रक्रीया:

परवानगी हस्तांतरणासाठी खालील बाबींचा विचार करण्यात येईल.

1) मालक / मालकांचा मृत्यु किंवा निवृत्ती पश्चात त्यांचे कायदेशीर वारस.

2) परवानगीधारक याच्या नावात वाढ / बदल किंवा नाव वगळणे / कमी करणे.

परिशिष्ट - 'क'

कृत्रिम कारंजे / धबधबा इत्यादीच्या नियामक बंधनाच्या हमीपत्राच्या करारनाम्याचा मसुदा

(रु.500/- च्या मुद्रांक कागदावर सादर करणे आवश्यक आहे.) मनपा अधिनियम 479 (1), अनूसार खालील बंधने तयार केलेली आहेत. कृत्रिम कारंजा/धबधबा इत्यादीची परवानगी मनपा अधिनियम 381A अन्वये देण्यात येत आहे.

1) मी/आम्ही, मला/आम्हाला जाणीव आहे की, कुठलेही बांधकाम किंवा निर्माणाची स्थापना जसे कृत्रिम शोभिवंत टाकी/कारंजा/बगीचा टाकी/ कुंड टाकी, कालवा इ. ज्या ठिकाणी पाणी खेळविण्यात येत आहे त्याची परवानगी वरील मजल्यावर किंवा गच्चीवर बांधण्यास / ठेवण्यास देता येणार नाही.

2) मी/किंवा आम्ही हे पाहू की, सदर शोभिवंत टाकी, कारंजा, कृत्रिम तलाव जमिनीच्या भुपृष्ठावर असेल आणि पाणी शेवटच्या थेंबापर्यंत बाहेर जाण्यास सुविधाकारक असेल, पाण्याचा निचरा योग्य जोडणीद्वारे महापालिका गटारामध्ये असेल.

3) मी/किंवा आम्ही हे पाहू की, पाण्याचे अभिसरण धबधब्यामधून, कुंड, टाकी किंवा खोलगट आकाराच्या/किंवा पृष्ठभागावर होईल त्याकरिता आवश्यक तो उतार ठेवण्यात येईल, कि ज्यामुळे कारंजा इ. बंद असताना पाणी जमा होणार नाही.

4) मी/किंवा आम्ही हे पाहू की, सर्व उभे व आडवे पृष्ठभाग ज्या ठिकाणी पाणी वाहत आहे किंवा पडत आहे ते पूर्णपणे सपाट आणि गुळगुळीत असतील, की ज्यावर कोणताही कप्पा तयार होणार नाही. जिच्यावर पाणी साचणार नाही व निचरा होण्यास अडथळा निर्माण करू शकेल.

5) मी/किंवा आम्ही हे पाहू की, कृत्रिम कारंजा/धबधबा इ. मध्ये अशी व्यवस्था असेल की जर सदर कारंजा इ. बंद झाल्यास संपूर्ण पाणी एका डास प्रतिबंधक टाकीत पडेल. सदर डास प्रतिबंधक टाकीस मनपा मान्यताप्राप्त लोखंडी झाकण जे गोल आकाराचे असेल, व सदर टाकीस 1.5

- एम.एम. पेक्षा जास्त छिद्र असणार नाही. मी/किंवा आम्ही हे पाहू की, ज्या क्षणी सदर कृत्रिम कारंजे/धबधबा इ. काम करावयाचे बंद होईल त्याक्षणी संपूर्ण पाणी मनपा नाल्यात निघून जाईल.
- 6) मी/किंवा आम्ही हे पाहू की, जेव्हा कारंजा / धबधबा इ. चालू असेल तेव्हा अविरत शिडकावा होत राहिल.
- 7) मी/किंवा आम्ही हे पाहू की, मला/आम्हांस सूचना मिळाल्यावर सदर कारंजा/धबधबा इ. आठवड्यातून एकदा तपासणी करिता संपूर्ण बंद ठेवून कोरडा ठेवू.
- 8) मी/किंवा आम्ही असे नमूद करतो की, कारंजा, इत्यादीत कुठलीही पाणवनस्पती लावण्यात येणार नाहीत की त्यामुळे आठवड्याचा कोरडा दिवस पाळण्यात अडथळा येईल.
- 9) मला/आम्हांस हया गोष्टीची जाणीव आहे की, फक्त जे/ज्या व्यक्ती सदर जागेचे कायदेशीर वहिवाटदार आहेत ते /त्या व्यक्ती सदर परवानगीकरीता अर्ज करू शकतील आणि इतर कोणत्याही व्यक्ती उदा. बांधकाम करणारा/विकासक, वास्तू विशारद, टेकेदार इत्यादी यांचे अर्जाचा विचार करण्यात येणार नाही. अर्जासोबत सदर कारंजा/धबधबा इ. चे योग्य नकाशा, आराखडा नियोजित बांधकाम व पाण्याचा निचरा होण्याची व्यवस्था याबाबत योग्य तो तपशिल उपलब्ध नसल्यास अर्ज स्विकारण्यात येणार नाहीत.
- 10) मला/आम्हांस जाणीव आहे की, मनपाने निर्धारित केलेले परवानगी शुल्क व नुतनीकरण शुल्क परवानगी मिळण्याच्या तारखेस, जे मनपाने निर्धारित केले असेल, ते भरावे लागेल व सदर शुल्क जर परवानगी मिळाल्यावर पुन्हा निर्धारित करण्यात आले तर मला / आम्हाला शुल्काचा जो काही फरक असेल तो न भरल्यास परवानगी रद्द करण्यात येईल व पुढील कारवाई करण्यांत येईल.
- 11) मला/आम्हाला हया गोष्टीची जाणीव आहे की, सदर परवानगी ही दिल्या तारखेपासून मार्च महिन्याच्या अखेरपर्यंतच वैध आहे व त्यांचे नुतनीकरण पुढील प्रत्येक आर्थिक वर्षासाठी केले जाईल.
- 12) मला/आम्हाला जाणीव आहे की, सदर परवानगीचे शुल्क हे धनादेशाद्वारे भरल्यास व धनादेश न वटल्यास संबंधित परवानगी रद्द करण्यात येईल व पुढील कारवाई करण्यात येईल.
- 13) मला/आम्हाला जाणीव आहे की, परवानगी शुल्कचा परतावा मिळणार नाही.
- 14) मला/आम्हाला जाणीव आहे की, परवानगीधारक, त्यांच्या परवानगीचे नुतनीकरण प्रत्येक वर्षी मार्च महिन्यात योग्य ते शुल्क भरून करतील. पुढील नुतनीकरण करण्याकरीता मनपातर्फे कोणतीही सूचना देण्यात येणार नाही. जर काही करणास्तव परवानाधारक नुतनीकरण शुल्क विहित मुदतीत भरू शकला नाही, तर सदर परवानगी मनपाच्या सक्षम अधिका-यांच्या मंजूरीने विलंब शुल्क अधिक परवानगी शुल्क भरून नुतनीकरण करण्यात येईल. जर नुतनीकरण शुल्क न भरल्यास सदर परवानगी ही आपोआप रद्द होईल व परवानाधारकावर योग्य ती न्यायालयीन कारवाई करण्यात येईल व सदर परवानगीच्या नुतनीकरण दावे विचारात घेतले जाणार नाहीत.
- 15) मला/आम्हाला जाणीव आहे की, परवानगीधारकास मनपा अधिनियमाच्या इतर तरतुदी पासून कोणत्याही प्रकारच्या बंधनापासून मुक्त करण्यात येणार नाही व सदर परवानगी ही कोणत्याही वेळी, गरज पडल्यास निलंबित वा रद्द करण्यात येईल.
- 16) मला/आम्हाला जाणीव आहे की, सदर परवानगीधारक कोणत्याही प्रकारे या परवानगीत उल्लेखिलेल्या अटीचे उल्लंघन वा भंग करणार नाही. अशा प्रकारणांमध्ये परवानगीधारक कायदेशीर कारवाईस पात्र वा परवानगी रद्द होण्यास पात्र असेल.
- 17) मला/आम्हाला जाणीव आहे की, परवानगी धारकाने सदर परवानगी योग्य त्या प्राधिकृत अधिका-याने अथवा पालिकेने तपासणीसाठी जेव्हा मागतिल तेव्हा त्यांस सादर करावा लागेल.

- 18) मला/आम्हाला जाणीव आहे की, सदर परवानगीधारक यांनी परवानगीत कोणत्याही प्रकारचा बदल करण्याचे ठरल्यास संबंधित विभागातील किटकनियंत्रण अधिकारी यांना बदलाच्या तारखेच्या कमीत कमी एक महिना अथवा परवानगी रद्द होण्याच्या अगोदर लेखी कळवतील
- 19) मला/आम्हाला जाणीव आहे की, सदर परवानगीची जागा, परवानाधारक किंवा त्यांचे प्रतिनिधी मनपा अधिका-यास जेव्हा गरज असेल तेव्हा निरीक्षणाकरीता उपलब्ध करून देतील.
- 20) मला/आम्हाला जाणीव आहे की, जर मनपा आयुक्त किंवा त्यांनी नमून दिलेल्या कोणत्याही सक्षम अधिका-यांस असे आढळले की, सदर कारंजे/धबधबा इ. हा उपद्रव किंवा जीवन, आरोग्य व मालमत्तेकरीता धोकादायक आहे तर परवानाधारक न्यायालयीन कारवाईस पात्र राहिल किंवा सदर परवानगी रद्द करण्यात येईल
- 21) मला/आम्हाला जाणीव आहे की, सदर परवानगीचे निलंबन, रद्दबातल हे कोणत्याही कारणास्तव मनपा आयुक्त किंवा त्यांचे सक्षम अधिका-यांना कुठल्याही प्रकारचा दावा किंवा मागणी मध्ये बाधित करणार नाही. सदर परवानगी रद्द किंवा निलंबित केल्यास परवानगीधारकाने भरलेल्या कोणत्याही शुल्काची परतफेड मागू शकणार नाही. व मनपाकडे कोणत्याही प्रकारचा बांधकाम खर्चाचा दावा करू शकणार नाही.
- 22) मला/आम्हाला जाणीव आहे की, मनपाने वेळोवेळी निर्धारित केलेली अनामत रक्कम सदर कारंजे/धबधबा इ. च्या अटी व शर्तीच्या विश्वासपूर्वक पाळण्याकरीता भरण्यात येणार आहे. जर मनपा आयुक्त किंवा त्यांच्या सक्षम अधिका-यांच्या निर्देशनास आले कि परवानगीच्या अटी व नियम यांचे पालन योग्य प्रकारे होत नाही तर सदर अनामत रक्कम जप्त करून मनपा तिजोरीत जमा करण्यात येईल.
- 22 अ) मला/आम्हाला जाणीव आहे की, परवानगी समाप्त झाल्यानंतर किंवा रद्द केल्यानंतर, परवानाधारक सदर जागेवर असलेले बांधकाम 15 दिवसांचे आत काढून टाकेल अन्यथा मनपा किंवा त्यांचे सक्षम अधिकारी सदर बांधकाम कोणतीही सूचना न देता, मालकाच्या जबाबदारीवर काढून टाकतील किंवा तोडतील व सर्व खर्च परवानाधारकाकडून वसूल करतील.
- 23) मला/आम्हाला जाणीव आहे की, सदर परवानगी ही मालक व जागेच्या दृष्टीकोनातून मनपाच्या सक्षम अधिका-यांच्या परवानगी शिवाय अहस्तांतरणीय आहे.
- 24) मला/आम्हाला जाणीव आहे की, जर परवानाधारक सदर, कृत्रिम कारंजा / धबधबा बंद करू इच्छित असल्यास त्याबाबतची माहिती किटकनाशक अधिकारी यांचेकडे देतील.
- 25) मला/आम्हाला जाणीव आहे की, मनपास कृत्रिम कारंजा/धबधबा इ. परवानगी बाबतच्या कोणत्याही धोरणामध्ये केव्हाही, मनपा आयुक्त किंवा त्यांचे सक्षम अधिकारी यांना बदल, वाढ किंवा सुधारणा करण्याचे अधिकार आहेत. अशा वेळेस परवानाधारक सदर बदललेल्या शर्ती व अटी यांना बांधील असेल.
- वरील सर्व अटी व शर्ती माझ्यावर / आमच्यावर माझ्या / आमच्या व्यवस्थापन आणि वचनदार यांचेवर बंधनकारक राहिल. मी/आम्ही मनपाच्या इतर खात्यातील नियमांचे पालन करू.

कूपनलिकेकरीता आवश्यक असणाऱ्या अटी व वचननामा/हमी.

मी/आम्ही निम्नस्वाक्षरीकार पूढीलप्रमाणे असणारा वचननामा लिहून देत आहोत तसेच जाहीर करत आहोत.

- 1) कूपनलिकेचे तोंड हे डासप्रतिबंधक स्थितीत असेल व त्याच स्थितीत राखले जाईल.
- 2) "कूपनलिकेचे पाणी पिण्यायोग्य नाही" असा फलक दृष्टीक्षेपात येईल अशा ठिकाणी लावला जाईल.
- 3) कूपनलिकेमधून ज्या ज्या ठिकाणी पाणी वाहून नेले असेल त्या करीता स्वतंत्र जलवाहिनी टाकण्यात येईल व ती लाल रंगाने दर्शविली जाईल.
- 4) परवानगी दिलेल्या व्यतिरिक्त इतर कामासाठी कूपनलिकेचे पाणी वापरले जाणार नाही.
- 5) वाया गेलेले व सांडलेले पाणी साचू नये याकरीता तसेच त्याची विल्हेवाट लावण्याकरीता ते गटारांना जोडण्याची आवश्यक ती व्यवस्था करण्यात येईल आणि आजूबाजूला पाणी साठून राहणार नाही याचीही खबरदारी घेण्यात येईल.
- 6) महापालिकेतर्फे पूरविण्यात आलेले पिण्याचे पाणी आणि कूपनलिकेचे पाणी कोणत्याही स्थानी एकत्रित केले जाणार नाही तसेच त्यांची साठवणूक वेगवेगळ्या डास प्रतिबंधक टाक्यांमध्ये केली जाईल व ह्या टाक्या एकमेकांपासून पुर्णपणे वेगळ्या राहतील. तसेच टाक्यांपर्यंत पोहचण्यासाठी सोपा, सुरक्षित व कायमस्वरूपी मार्ग असेल.
- 7) कूपनलिकेतून काढले गेलेले पाणी नळजोडणी किंवा इतरत्र वापरले जाणार नाही, त्याचा साठा फक्त न पिण्यायोग्य पाणी साठविण्याच्या डास प्रतिबंधक टाकीमध्ये केला जाईल.
- 8) जलजोडणीचे काम अंतिमतः पूर्ण होईपर्यंत, खोदकाम सुरु नसताना कूपनलिकेच्या जमिनीखालील भागाचे तोंड योग्यरीतीने बंद करून ठेवले जाईल.
- 9) कूपनलिकेचे काम पूर्ण झाल्यावर सगळे खड्डे बुजविण्यात येतील.
- 10) मालकीहक्काबाबत हस्तांतरण व बदल झाल्यास कूपनलिकेचे परिरक्षण करण्याची जबाबदारी नवीन मालकास बंधनकारक राहिल. याबाबत किटकनाशक विभागास कळविणे आवश्यक असेल.
- 11) बृहन्मुंबई महानगरपालिका तिचे अधिकारी आणि नोकरवर्ग सर्व प्रकारच्या आर्थिक नुकसान, भरपाई, दंड व दावे आणि सर्व प्रकारच्या मागण्या ज्यामध्ये वर्कसमेन कॉपेनसेशन ऍक्ट 1923 नुसार केलेल्या दाव्यासंबंधी मागण्याही अंतर्भूत असतील यापासून कोणत्याही कारणाने अनूज्ञेय असलेल्या, कोणत्याही दुखापतीमुळे उद्भवलेल्या, कोणत्याही व्यक्तीपासून कोणत्याही त्रयस्थ व्यक्तीला प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष अनूज्ञात असलेल्या घटनेपासून अबाधीत व सुरक्षित राहतील.
- 12) वरील नमूद केलेल्या शर्तीपैकी कोणत्याही शर्तीचे अथवा अटीचे उल्लंघन झाल्यास तीन दिवसाची पूर्व सूचना देऊन सदर पाणी साठवून ठेवणा-या व्यवस्थेची परवानगी कोणत्याही वेळी रद्द करण्यात येईल.

वरील सर्व बाबी माझ्यावर/आमच्यावर आमचे व्यवस्थापन आणि मुखत्यार यांना बंधनकारक राहिल.मी/ आम्ही महानगरपालिकेच्या इतर खात्यांशी संबंधित बाबींची सुद्धा योग्य त्या कामाची पूर्तता करू.

सिमेंट कॉंक्रीटच्या स्लॅबने आच्छादीत बंद विहीरीकरीता आवश्यक असणाऱ्या अटी व वचननामा/हमी.

(एच.सी.सी.विहीर)

मी/आम्ही निम्नस्वाक्षरीकार पूढीलप्रमाणे असणारा वचननामा लिहून देत आहोत तसेच जाहीर करत आहोत.

- 1) मी/आम्ही सदर विहीर आर.सी.सी स्लॅबच्या सहाय्याने बंद करीत आहोत व सदर विहीर कायम डासप्रतिबंधक स्थितीत राहण्याच्या दृष्टीने त्यास डास प्रतिबंधक स्थिती आवश्यकतेकरीता प्रमाणित झाकण लावू.
- 2) "एच.सी.सी. विहीरीचे पाणी पिण्यायोग्य नाही" असा फलक दृष्टीक्षेपात येईल अशा ठिकाणी लावला जाईल.
- 3) विहीरीचे पाणी ज्या ज्या ठिकाणी वाहून नेले असेल त्या करीता स्वतंत्र जलवाहिनी टाकण्यात येईल व ती लाल रंगाने दर्शविली जाईल.
- 4) परवानगी दिलेल्या व्यतिरिक्त इतर कामासाठी विहीरीचे पाणी वापरले जाणार नाही.
- 5) वाया गेलेले व सांडलेले पाणी साचू नये याकरीता तसेच त्याची विल्हेवाट लावण्याकरीता ते गटारांना जोडण्याची आवश्यक ती व्यवस्था करण्यात येईल आणि आजूबाजूला पाणी साठून राहणार नाही याचीही खबरदारी घेण्यात येईल.
- 6) महापालिकेतर्फे पूरविण्यात आलेले पिण्याचे पाणी आणि विहीरीचे पाणी कोणत्याही स्थानी एकत्रित केले जाणार नाही तसेच त्यांची साठवणूक वेगवेगळ्या डास प्रतिबंधक टाक्यांमध्ये केली जाईल व ह्या टाक्या एकमेकांपासून पुर्णपणे वेगळ्या राहतील. तसेच टाक्यांपर्यंत पोहचण्यासाठी सोपा, सुरक्षित व कायमस्वरूपी मार्ग असेल.
- 7) विहीरीतून काढले गेलेले पाणी नळजोडणी किंवा इतरत्र वापरले जाणार नाही, त्याचा साठा फक्त न पिण्यायोग्य पाणी साठविण्याच्या डास प्रतिबंधक टाकीमध्ये केला जाईल.
- 8) काम पुर्ण झाल्यावर विहीरीच्या डास प्रतिबंधक स्थितीस धक्का न लावता मी/आम्ही आवश्यक ती उपसाधने पूर्णपणे काढून टाकू.
- 9) मालकीहक्काबाबत हस्तांतरण व बदल झाल्यास विहीरीचे परिरक्षण करण्याची जबाबदारी नवीन मालकास बंधनकारक राहिल. याबाबत किटकनाशक विभागास कळविणे आवश्यक असेल.
- 10) बृहन्मुंबई महानगरपालिका तिचे अधिकारी आणि नोकरवर्ग सर्व प्रकारच्या आर्थिक नुकसान, भरपाई, दंड व दावे आणि सर्व प्रकारच्या मागण्या ज्यामध्ये वर्कसमेन कॉपेनसेशन ऍक्ट 1923 नुसार केलेल्या दाव्यासंबंधी मागण्याही अंतर्भूत असतील यापासून कोणत्याही कारणाने अनूज्ञेय असलेल्या, कोणत्याही दुखापतीमुळे उद्भवलेल्या, कोणत्याही व्यक्तीपासून कोणत्याही त्रयस्थ व्यक्तीला प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष अनूज्ञात असलेल्या घटनेपासून अबाधीत व सुरक्षित राहतील.
- 11) वरील नमूद केलेल्या शर्तीपैकी कोणत्याही शर्तीचे अथवा अटीचे उल्लंघन झाल्यास तीन दिवसाची पूर्व सूचना देऊन सदर पाणी साठवून ठेवणा-या व्यवस्थेची परवानगी कोणत्याही वेळी रद्द करण्यात येईल.

वरील सर्व बाबी माझ्यावर/आमच्यावर आमचे व्यवस्थापन आणि मुखत्यार यांना बंधनकारक राहिल.मी/ आम्ही महानगरपालिकेच्या इतर खात्यांशी संबंधित बाबींची सुद्धा योग्य त्या कामाची पूर्तता करू.

कंकणाकृती विहीरीकरीता आवश्यक असणाऱ्या अटी व वचननामा/हमी.

(रिंग वेल)

मी/आम्ही निम्नस्वाक्षरीकार पूढीलप्रमाणे असणारा वचननामा लिहून देत आहोत तसेच जाहीर करत आहोत.

- 1) मी/आम्ही सदर विहीर आर.सी.सी स्लॅबच्या सहाय्याने बंद करीत आहोत व सदर विहीर कायम डासप्रतिबंधक स्थितीत राहण्याच्यादृष्टीने त्यास डासप्रतिबंधासाठी महानगरपालिका मान्यताप्राप्त गोलाकार भिडाचे झाकण लावले जाईल.
  - 2) कंकणाकृती विहीरीचे पाणी ज्या ज्या ठिकाणी वाहून नेले असेल त्या करीता स्वतंत्र जलवाहिनी टाकण्यात येईल व ती लाल रंगाने दर्शविली जाईल.
  - 3) "कंकणाकृती विहीरीचे पाणी पिण्यायोग्य नाही" असा फलक दृष्टीक्षेपात येईल अशा ठिकाणी लावला जाईल.
  - 4) महापालिकेतर्फे पूरविण्यात आलेले पिण्याचे पाणी आणि कंकणाकृती विहीरीचे पाणी कोणत्याही स्थानी एकत्रित केले जाणार नाही तसेच त्यांची साठवणूक वेगवेगळ्या डास प्रतिबंधक टाक्यांमध्ये केली जाईल व ह्या टाक्या एकमेकांपासून पुर्णपणे वेगळ्या राहतील. तसेच टाक्यांपर्यंत पोहचण्यासाठी सोपा, सुरक्षित व कायमस्वरूपी मार्ग असेल.
  - 5) कंकणाकृती विहीरीतून काढले गेलेले पाणी नळजोडणी किंवा इतरत्र वापरले जाणार नाही, त्याचा साठा फक्त न पिण्यायोग्य पाणी साठविण्याच्या डास प्रतिबंधक टाकीमध्ये केला जाईल.
  - 6) परवानगी दिलेल्या व्यतिरिक्त इतर कामासाठी कंकणाकृती विहीरीचे पाणी वापरले जाणार नाही.
  - 7) वाया गेलेले व सांडलेले पाणी साचू नये याकरीता तसेच त्याची विल्हेवाट लावण्याकरीता ते गटारांना जोडण्याची आवश्यक ती व्यवस्था करण्यात येईल आणि आजूबाजूला पाणी साठून राहणार नाही याचीही खबरदारी घेण्यात येईल.
  - 8) काम पुर्ण झाल्यावर कंकणाकृती विहीरीच्या डास प्रतिबंधक स्थितीस धक्का न लावता मी/आम्ही आवश्यक ती उपसाधने पूर्णपणे काढून टाकू.
  - 9) बृहन्मुंबई महानगरपालिका तिचे अधिकारी आणि नोकरवर्ग सर्व प्रकारच्या आर्थिक नुकसान, भरपाई, दंड व दावे आणि सर्व प्रकारच्या मागण्या ज्यामध्ये वर्कसमेन कॉपेनसेशन ऍक्ट 1923 नुसार केलेल्या दाव्यासंबंधी मागण्याही अंतर्भूत असतील यापासून कोणत्याही कारणाने अनूज्ञेय असलेल्या, कोणत्याही दुखापतीमुळे उद्भवलेल्या, कोणत्याही व्यक्तीपासून कोणत्याही त्रयस्थ व्यक्तीला प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष अनूज्ञात असलेल्या घटनेपासून अबाधीत व सुरक्षित राहतील.
  - 10) तात्पुरती परवानगी मिळाल्यानंतर तीन महिन्यांच्या कालावधीत कंकणाकृती विहीर खोदण्यात येईल व त्या अनुषंगाने सगळी कामे पूर्ण करण्यात येतील.
  - 11) मालकीहक्काबाबत हस्तांतरण व बदल झाल्यास विहीरीचे परिरक्षण करण्याची जबाबदारी नवीन मालकास बंधनकारक राहिल. याबाबत किटकनाशक विभागास कळविणे आवश्यक असेल.
- वरील सर्व बाबी माझ्यावर/आमच्यावर आमचे व्यवस्थापन आणि मुखत्यार यांना बंधनकारक राहिल. मी/ आम्ही महानगरपालिकेच्या इतर खात्यांशी संबंधित बाबींची सुद्धा योग्य त्या कामाची पूर्तता करू.

औदयोगिक वापरासाठी विटांच्या टाकीची (मॅसोनरी टाकी) परवानगी मिळणेबाबत

- 1) सदर विटांची टाकी ही पूर्णपणे रिकामी होण्यासाठी एक पाईप असावा आणि तो महानगरपालिका गटारास जोडणारा असावा.
- 2) किटकनाशक अधिकारी कार्यालयाने विहित केलेल्या दिवशी आठवडयातून एकदा सदर टाकी पूर्णपणे कोरडी करावी व ती पुढील 24 तास तशीच ठेवावी.
- 3) डासांच्या अळया तयार होऊ नये याकरीता टाकीतील पाणी साठवून ठेवू नये.
- 4) टाकीची वारंवार पाहणी करण्याकरीता तसेच डासांच्या अळया कधीही न मिळण्याच्या दृष्टीने सदर खात्यातील कर्मचा-यांना पूर्ण सहकार्य देवू.
- 5) वरील एखादया शर्तीचा भंग झाल्यास अथवा महापालिका आयुक्त किंवा त्यांनी अधिकार बहाल केलेल्या एखादया अधिका-याने योग्य कारण दिल्यास सदर टाकीची परवानगी रद्द करण्यात येईल.
- 6) डासांच्या अळया टाकीमध्ये न मिळण्याच्या दृष्टीने करण्यात येणा-या कार्यवाहीची माहिती आपणास वेळोवेळी देण्यात येईल.

कुलींग टॉवरला परवानगी देण्याबाबतच्या शर्ती

- 1) कुलींग टॉवर जमिनीच्या पृष्ठभागापासून 1.2 मीटरपेक्षा जास्त उंचीवर लावला/बांधला गेल्यास त्याचे कायमस्वरूपी निरीक्षण करण्यासाठी त्यास लोखंडी शिडी लावण्यात येईल (शिडीचा खालील भाग सिमेंट कॉक्रीटमध्ये घट्ट रोवून वरचा भाग हाताची योग्य पकड येण्याकरीता अर्धवर्तूळाकार पध्दतीने घट्ट केला जाईल)
- 2) आठवडयातून एकदा तळाचा भाग रिकामा केला जाईल आणि पुसून काढला जाईल.
- 3) कुलींग टॉवरच्या खालील पाणी साठविण्याच्या भागास कमीत कमी 2 मीटर उंचीवरून पाण्याच्या पातळीस व्यत्यय किंवा खळखळ होण्याच्या दृष्टीने पुरेशा प्रमाणात फवारा देण्याची व्यवस्था करण्यात येईल.

सूचना : वरील शर्तीचे पालन न केल्यास कुलींग टॉवरची परवानगी रद्द करण्यात येईल आणि कायदेशीर कार्यवाही सुरु करण्यात येईल.

जॅकूझी व जलतरण तलावाच्या परवान्यासाठी अटी व शर्ती यांची पूर्तता करण्याबाबत

- 1) जॅकूझीसाठी वापरात असलेली पाण्याची टाकी पूर्णपणे रिकामी व्हावी यासाठी टाकीच्या तळाशी पाणी जाण्यासाठी व्यवस्था करण्यात येईल व ते बाहेर जाणारे पाणी महापालिकेच्या गटार व सांडपाणी यांचा निचरा करणा-या अधिकृत व्यवस्थेस जोडण्यात येईल व या सर्व कामांसाठी मनपा प्रमाणित जोडणी व वॉटरसील वापरण्यात येईल.
- 2) जॅकूझीसाठी वापरात असलेली पाण्याची टाकी आठवडयातून एकदा महापालिकेने निश्चित केलेल्या दिवशी पूर्ण रिकामी करून खरवडण्यात येईल. त्याच प्रमाणे पाण्याची टाकी 24 तास पूर्ण रिकामी व कोरडी ठेवण्यात येईल.
- 3) डासांची निर्मिती होऊ नये म्हणून जॅकूझीच्या टाकीतील पाणी सतत साठून राहणार नाही याची खबरदारी घेण्यात येईल.
- 4) मुंबई महापालिका कायद्यान्वये किटकनाशक अधिकारी यांस आवश्यक वाटेल तेव्हा जॅकूझीच्या टाकीची तपासणी तसेच फवारणी करण्याबाबत महापालिकेच्या अधिकृत अधिकारी किंवा कर्मचारी यांस विना अडथळा व तात्काळ प्रवेश देण्याची अट माझ्यावर बंधनकारक राहिल.
- 5) जॅकूझीच्या टाकीत डास निर्मितीस प्रतिबंध व्हावा यासाठी किटकनाशक अधिकारी कार्यालयातून वेळोवेळी येणा-या सूचनांचे पालन मी करीन.
- 6) जॅकूझीच्या वापरासाठी कोणत्याही अतिरिक्त पाण्याची मागणी मी करणार नाही.
- 7) महापालिका आयुक्त अथवा त्यांचेमार्फत नेमलेल्या अधिकारी यांस कोणत्याही अटीचा भंग केला आहे असे आढळल्यास किंवा इतर सबळ कारणास्तव कोणतीही सबब न देता जॅकूझीचे ना-हरकत प्रमाणपत्र रद्द करण्यात येईल याची मला पूर्ण जाणीव आहे.

पुस्तिका – 14

इलेक्ट्रॉनिक स्वरूपात उपलब्ध असलेल्या माहितीचा तपशील

लागू नाही

पुस्तिका - 15

नागरिकांना माहिती मिळण्यासाठी उपलब्ध असलेल्या सुविधांचा तपशील.

- 1) बृहन्मुंबई आरोग्यसेवा मार्गदर्शिका व आरोग्य रूपरेखा यासारखी छापील पुस्तिका.
- 2) प्रदर्शन
- 3) वृत्तपत्राद्वारे
- 4) माहिती, शिक्षण, संपर्क आणि सामुहिक प्रसारमाध्यमे उदा. जाहिरात फलक, पत्रके, घोषणा फलक, हस्तपत्रक, चलचित्रे, व्हीसीडी, दूरदर्शन प्रसार माध्यम, वृत्तपत्रप्रसार, इलेक्टॉनिक प्रसारमाध्यम, ऑल इंडिया रेडीओ, एफएमबँड, फोनद्वारे प्रचार, मेळावे, पथनाटय, रेल्वे, बसस्थानक, विमानतळावरची घोषणा पध्दती, दूरसंचार माध्यम इत्यादी.
- 5) वृत्तपत्राद्वारे सार्वजनिक अधिसूचना.
- 6) कायदेशीर सूचनापत्र.

पुस्तिका - 16
अधिका-यांची माहिती

क्रं.	नाव	पदनाम	नियुक्ती दिनांक	कार्य कक्षा
१	श्री. रजपुत कुमारसिंग गोपाळसिंग	कि. नि. अ.	१२/०४/२००६	कि. नि. अ. जी / उत्तर
२	रिक्त	पर्य. क. अवेक्षक		कि. नि. अ. जी / उत्तर
३	श्रीम. पाटील अर्चना मारुती	लिपिक	०१/०६/२०१५	कि. नि. अ. जी / उत्तर
४	श्री. कोचळे यशवंत गंगाराम	क. अवेक्षक	०५/१२/१९९१	कि. नि. अ. जी / उत्तर
५	श्री. आढे सुभाष बन्सी	क. अवेक्षक	०८/१०/२००८	कि. नि. अ. जी / उत्तर
६	श्री. शेजुळे अशोक जिजाभाऊ	क. अवेक्षक	१७/१२/१९९०	कि. नि. अ. जी / उत्तर
७	श्री. काकडे दिपक चांगू	क. अवेक्षक	२०/०१/१९९२	कि. नि. अ. जी / उत्तर
८	श्री. नागरे राजीव भिकाजी	क. अवेक्षक	०६/१०/२०१८	कि. नि. अ. जी / उत्तर
९	श्री. सावंत सदानंद शांताराम	क. अवेक्षक	०५/०३/१९८६	कि. नि. अ. जी / उत्तर
१०	श्री. सुभाष खडू गंलडे	क. अवेक्षक	०६/०८/२००६	कि. नि. अ. जी / उत्तर
११	श्री.वाळु रामचंद्र डहाळे	क. अवेक्षक	०१/१०/२००८	कि. नि. अ. जी / उत्तर
१२	श्री. शैलेन्दकुमार रामप्रसाद सिंग	क. अवेक्षक	१६/०२/१९९३	कि. नि. अ. जी / उत्तर
१३	रिक्त पद	क. अवेक्षक	-	कि. नि. अ. जी / उत्तर
१४	रिक्त पद	मु. क. अवेक्षक	-	कि. नि. अ. जी / उत्तर
१५	रिक्त पद	ध. फ. दु. निरिक्षक	-	कि. नि. अ. जी / उत्तर
१६	रिक्त पद	ध. फ. दु. निरिक्षक	-	कि. नि. अ. जी / उत्तर
१७	श्री. शिरोडकर रोहिदास रामचंद्र	रो.ना.दु. निरिक्षक	०१/०९/१९९५	कि. नि. अ. जी / उत्तर
१८	श्री. परब विजयकुमार डी.	रो.ना.दु. निरिक्षक	०६/०६/१९८८	कि. नि. अ. जी / उत्तर
१९	श्री. सावंत विलास श्रीधर	रो.ना.दु. निरिक्षक	०६/०६/१९८८	कि. नि. अ. जी / उत्तर
२०	श्री. निसरड धोंडु राजाराम	रो.ना.दु. निरिक्षक	३०/०४/२००५	कि. नि. अ. जी / उत्तर
२१	रिक्त पद	रो.ना.दु. निरिक्षक	-	कि. नि. अ. जी / उत्तर
२२	रिक्त पद	रो.ना.दु. निरिक्षक	-	कि. नि. अ. जी / उत्तर
२३	श्री. राजू शंकर काळे	व. क्षेत्र कार्यकर्ता	०१/०९/१९९५	कि. नि. अ. जी / उत्तर
२४	श्री. जाधव महेंद्र रामचंद्र	व. क्षेत्र कार्यकर्ता	०६/१०/२००६	कि. नि. अ. जी / उत्तर
२५	रिक्त पद	व. क्षेत्र कार्यकर्ता	-	कि. नि. अ. जी / उत्तर

२६	रिक्त पद	व. क्षेत्र कार्यकर्ता	-	कि. नि. अ. जी / उत्तर
२७	रिक्त पद	मुकदम	-	कि. नि. अ. जी / उत्तर
२८	रिक्त पद	मुकदम	-	कि. नि. अ. जी / उत्तर

पुस्तिका - 17

इतर उपयोगी माहिती

मध्यवर्ती भांडार गृह – शहर विभागाकरीता एफ/द येथे, पश्चिम उपनगराकरीता पी/उ येथे व पुर्व उपनगराकरीता एम/प येथे विभाग कार्यालयात मध्यावर्ती भांडारगृह असून त्यात असलेल्या किटकनाशकाचा पुरवठा त्वरीत वेगवेगळ्या विभागात करण्यात येतो.

धुम्रफवारणी यंत्र दुरुस्ती कार्यशाळा- ही कार्यशाळा जी/द येथे असून त्यात धुम्रफवारणी यंत्रांची व इंधनावर चालणा-या यंत्रांची देखभाल व दुरुस्ती केली जाते.

पंप दुरुस्ती केंद्र मनुष्यबळाने चालविल्या जाणा-या फवारणी पंप व यंत्रांची दुरुस्ती करणारी कार्यशाळा "एल" विभागामध्ये आहे.

खाजगी किटक नियंत्रण पुरवणा-या मान्यताप्राप्त संस्थांची यादी.

क्रमांक	नाव	पत्ता
1	मे.जे. डी. पेस्ट कंट्रोल श्री. प्रथमेश अडसूळ	26, मंथन प्लाझा, नेहरु रोड, सांताक्रुझ (पू), मुंबई - 400 055, दुरध्वनी क्र.- 022-26666007, 65288268, मो. क्र. 982059949, इ. मेल.- SALES@JDPESTCONTROL.IN , WWW.JDPESTCOTROL.IN
2	मे.सिटी लॉजिक श्री. व्ही. पी. सिंग	बी/103, रेवती अपा. साईदत्त मंदिरा समोर, संयुक्त नगर, अचोळे रोड, नालासोपारा (पू), जिल्हा- पालघर, पिन- 401209, मो. क्र- 9322729172, 8793306661 इ. मेल.- citylogic.ss@gmail.com
3	मे.आकांक्षा अपंग सेवा सह. संस्था मर्या. श्री. सुरेंद्र खरात	281/5, आर. डी. लोखंडे चाळ, डॉ. आबेडकर चौक, कुर्ला (प) मुंबई - 400 070, मो. क्र. 9869778124, 9767498997 इ. मेल.- ncfdph@gmail.com
4	मे.पी. स्वेअर पेस्ट कंट्रोल श्री. प्रविण बाइत	खांडके बिल्डिंग नं. 9, रुम नं. 25, बी विंग, आर. के. वैद्य मार्ग, प्लाझा समोर, दादर, मुंबई - 400 028, दुरध्वनी क्र.- 022- 24377274, मो. क्र. 9820548338/9920548409/9820548414, इ. मेल.- pravinsquare@gmail.com
5	मे.पेस्ट ओ.स्टॉप पेस्ट कंट्रोल सर्व्हिस श्री. दिपक चव्हाण	2, कुलस्वामिणी बिल्डिंग, साईनाथ नगर, आनंद सिनेमा च्या मागे, ठाणे (पू)- 400603. दुरध्वनी क्र.- 022-65101010/ 25982041/42, मो. क्र. 9323682041 /8446060040. इ. मेल.- pestostop@gmail.com , www.pestostop.com
6	मे.एलाईट कार्पोरेशन	वीरेश्वर चेंबर्स, 405, 4 था मजला, शान सिनेमाच्या पुढे,

	श्री. जतीन त्रिवेदी	एम.जी.रोड, विलेपार्ले – पुर्व, मुंबई – 400 057, दुरध्वनी क्र.- 022-28253809/ 25117373, मो. क्र. 9979852072. इ. मेल.- elite2k@vsnl.com , support@elitecorporation.in
7	मे.पेस्ट कंट्रोल युनिव्हर्सल श्री. जया के. अमिन	साईधाम, प्लॉट नं. एल/24, हिरा कुंभार चाळ, एस जी. बर्वे मार्ग, कुर्ला (प) मुंबई – 400 070, दुरध्वनी क्र.- 022- 26504731/26503636/26508030
8	मे.एक्झीक्युशनर पेस्ट कंट्रोल प्रा.लि. श्री. अस्लम मर्चट	तृप्त सदन, शांतावाडी, 31 जे.पी.रोड, अंधेरी – पश्चिम, मुंबई- 400058, दुरध्वनी क्र.- 022- 26246668/ 26718872
9	मे.पेस्ट कंट्रोल इंडिया प्रा.लि. श्री. गुरुराज अग्निहोत्री	नारायणी अंबाबाई मंदिर कंपाऊंड, आरे रोड, गोरेगाव (प) मुंबई – 400 062, दुरध्वनी क्र. 022- 28739013 मो. क्र. 9324801564 इ. मेल.- solutions@pcil.in , www.pestcontrolindia.com
10	मे.टॉमकॅट पेस्ट कंट्रोल	10-ए, ग्रेस प्लाझा, एस.व्ही.रोड, जोगेश्वरी – पश्चिम, मुंबई- 400102, दुरध्वनी क्र. 022-26796006 इ. मेल.- adtomcat29@yahoo.com
11	मे.हिंदुस्थान इन्सेक्टीसाईड श्री. अँनजेल कॅस्टेलीनो	39/2011, शिवम सोसा, गांधी नगर, वांद्रे (पू), मुंबई – 400 051, दुरध्वनी क्र. 022- 26555492/26420566 मो. क्र. 9821137624/9867743579 इ. मेल.- hindustaninsecticide@hotmail.com , www.hindustaninsecticide.com
12	मे.पॅरॉगॉन पेस्टीसाईड श्रीम. पल्लवी थॉमस	164, मोदी स्ट्रीट, 4 था मजला फोर्ट, मुंबई – 400 001, दुरध्वनी क्र.022- 2611399 मो. क्र. 9820663604 इ. मेल.- pallavithomas01@gmail.com , dicken.thomas@yahoo.com
13	मे.पेस्टर्मिनेट इन्टरप्राईज	4, महेश भुवन, गणेश लेन, लालबाग, मुंबई – 400 012 दुरध्वनी क्र. 022-24138243/24138167
14	मे.न्यु किल ऑल पेस्ट कंट्रोल	157/ए, नॅनसी चाळ, तानाजी चौक, नवीन मिल रोड, कुर्ला- पश्चिम, मुंबई- 400 070. दुरध्वनी क्र. 022- 22611399/22632663
15	मे.राजश्री पेस्ट कंट्रोल श्री. मनोहर चव्हाण	ए/29, ए, इस्माईल बिल्डींग, 381, डॉ.डी.एन.रोड, मुंबई 400 023, दुरध्वनी क्र.022- 22626396/ 22622348 मो. क्र. 9969871385 इ. मेल.- info@rajashreepestcontrol.com , www.rajashreepestcontrol.com
16	मे. अल्टीमा सर्च श्री. योगेश जाधव	9-1 श्री कृष्ण कमर्शियल सेंटर, 6, उदय नगर, रहेजा सॉलीटेअर समोर, एस.व्ही.रोड, गोरेगांव – पश्चिम, मुंबई 40 0062 दुरध्वनी 022-28751618/28722711 इ. मेल.- ultima@vsnl.com , www.ultimasearch.com
17	मे. पेस्ट ओ.रिड पेस्ट कंट्रोल श्रीम. रजनी जगदाळे	202, रोमसन इस्टेट, चिंचोली बंदर, लिकंरोड, मालाड – पश्चिम, मुंबई 400 064 दुरध्वनी क्र.022-28739163/28746988/28739318
18	मे.सेफ लाईफ इंटरप्रायजेस	डी-6, प्लॉट नं. 52, श्रीसाई को.ऑ.हौ.सोसा. गोराई -1, बोरीवली

	श्री. मनोहर पाडेकर	– पश्चिम, मुंबई 400 092. दुरध्वनी क्र.022- 28698290 मो. क्र. 9819180828/ 9819184828 इ. मेल.- safelifeenterprises@yahoo.com
19	मे.राज आसोसिएटस् श्री. संदीप अडसूळ	वैभव को.ऑ.हौ.सोसा. 121/3997, नेहरू नगर, कुर्ला – पुर्व, मुंबई 400 024, दुरध्वनी क्र. 022-25290322.
20	मे.हायजीया पेस्ट कंट्रोल श्री. सुहास कदम	प्लॉट नं. 60- डी/5, नवरत्न को.ऑ.हौ.सोसा. गोरार्ड -1, बोरीवली – पश्चिम, मुंबई 400 092. दुरध्वनी क्र.022- 29671060/61/62 इ. मेल.- www.hygeia.co.in
21	मे.भारत पेस्ट कंट्रोल श्री. राज श्रीयम	5/बी, विश्वजीत अपा. 4 बंगलो, अंधेरी (प), मुंबई 400 053, दुरध्वनी क्र.022- 26354277/26354293 मो. क्र. 9820995553/4 इ. मेल.- bharatpest@hotmail.com
22	मे.इंडिया पेस्ट कंट्रोल सर्कीस श्री. राकेश शिवशरन	42, अहिंसा नगर, गव्हर्मेण्ट कॉलनी, वांद्रे (पू). मुंबई 400 051, दुरध्वनी क्र.022- 263571999/0335 मो. क्र. 9821234564/9892686717 इ. मेल.- jpcs.rakesh@gmail.com
23	मे.झेड पेस्ट कंट्रोल श्रीम. अनिता रा. खाडे	ए/105, कॅम्प लॅड्मार्क, केवानी नाका, एस.व्ही.रोड, जोगेश्वरी पश्चिम, मुंबई – 400 102, दुरध्वनी क्र.022- 26780424/26772484 मो. क्र. 9821655578
24	मे.सुपर पेस्टीसाईड श्री. त्रिवेदी	260/एल-11,क्रांती नगर, पहिला मजला, जे. एस. एस.रोड, गिरगांव, चर्निरोड (पू) मुंबई – 400 004, दुरध्वनी क्र. 022- 23874301
25	मे.एस.पी.इंडस्ट्रीज श्री. प्रविण जोशी	7, अकाशदिप, गोविंद नगर, सोडावाला लेन, बोरीवली (प), मुंबई 400 092. मो. क्र.- 9869781781 इ. मेल.- info@spindustries.com , pravinjosh22@gmail.com , www.spindustries.com